

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E FINANCAVE DHE EKONOMISË
Agjencia Kombëtare e Arsimit, Formimit Profesional dhe Kualifikimeve

SKELETKURRIKULI

Për Drejtimin Mësimor

BUJQËSI

Niveli I

Kodi: H-I-18

Miratoi:

MINISTRI

.....

Tiranë, 2018

Përmbajtja

I. Qëllimet e arsimit profesional në drejtimin mësimor “Bujqësi”, niveli I.

II. Profili profesional i nxënësve në përfundim të arsimit profesional në drejtimin “Bujqësi”, niveli I.

1. Kërkesat e pranimit të nxënësve në arsimin profesional, në drejtimin “Bujqësi” niveli I.
2. Kompetencat e përgjithshme kryesore të nxënësit në përfundim të arsimit profesional në drejtimin “Bujqësi”, niveli I.
3. Kompetencat profesionale të nxënësit në përfundim të arsimit profesional në drejtimin “Bujqësi”, niveli I.
4. Mundësitë e punësimit dhe të arsimimit të mëtejshëm në përfundim të arsimit profesional në drejtimin “Bujqësi”, niveli I.

III. Plani mësimor për arsimin profesional në drejtimin “Bujqësi”, niveli I.

IV. Udhëzime për planin mësimor.

V. Udhëzime për procesin mësimor.

VI. Udhëzime për vlerësimin dhe provimet.

VII. Të dhëna për certifikatën që fitohet në përfundim të arsimit profesional në drejtimin “Bujqësi”, niveli I.

VIII. Programet e përgjithshme të lëndëve teorike profesionale.

IX. Përshkruesit e moduleve të praktikës profesionale të detyruar.

X. Përshkruesit e moduleve të praktikës profesionale me zgjedhje të detyruar.

I. Qëllimet e arsimit profesional në drejtimin mësimor “Bujqësi”, niveli I.

Qëllimi kryesor i arsimit profesional në drejtimin “Bujqësi”, niveli I, është *“zhvillimi i personalitetit të nxënësve për të jetuar në përshtatje me botën që i rrethon dhe përgatitja e tyre për t’u punësuar apo vetëpunësuar në profesione që lidhen drejtpërdrejt me punimet dhe shërbimet në bujqësi”*. Zhvillimi të nxënësit i ndjenjës së vetëbesimit, kultivimi i vullnetit të lirë në marrjen e vendimeve, nxitja e gadishmërisë për të nxënë gjatë gjithë jetës dhe për t’u zhvilluar individualisht në drejtimet emocionale, intelektuale dhe profesionale janë sfida të rëndësishme për arritjen e këtij qëllimi. Për të realizuar këtë, shkolla profesionale i’u krijon nxënësve:

- mundësi të përshtatshme për të nxënë, pavarësisht nga gjinia, raca, besimi dhe aftësitë;
- mundësi për të gjithë, për të zhvilluar kompetencat profesionale, të bazuara në njohuritë, shprehjet, qëndrimet dhe vlerat të mjaftueshme për të lehtësuar punësimin dhe përparimin drejt arsimit e formimit profesional të mëtejshëm;
- mbështetje për t’u njohur me rregullat e sigurimit teknik e të ruajtjes së mjedisit në përputhje me standardet ndërkombëtare dhe për t’i zbatuar ato me rreptësi;
- mbështetje për t’u njohur me teknologjitë e proceset teknologjike bashkëkohore e të perspektivës në fushën e bujqësisë që lidhen me kualifikimin profesional përkatës;
- mbështetje për të zhvilluar ndjenjën e disiplinës, kuriozitetin intelektual dhe profesional, aftësitë sipërmarrëse si dhe vlerat e tyre morale;
- mbështetje për t’u zhvilluar psikologjikisht dhe fizikisht për të përballuar vështirësitë që do të ndeshin gjatë veprimtarive të ardhshme profesionale;
- mbështetje për të zhvilluar frymën e tolerancës dhe të mirëbesimit nëpërmjet përvojës së punës

II. Profili profesional i nxënësve në përfundim të arsimit profesional në drejtimin “Bujqësi”, niveli I.

1. Kërkesat e pranimit të nxënësve në arsimin profesional, në drejtimin “Bujqësi”, niveli I.

Në shkollat që ofrojnë arsimin profesional në drejtimin mësimor “Bujqësi” niveli I, kanë të drejtë të regjistrohen të gjithë të rinjtë që:

- kanë mbaruar arsimin e detyruar 9-vjeçar;
- janë të aftë fizikisht dhe mendërisht të përballojnë kërkesat e këtij niveli të arsimit profesional.
- nëse kanë aftësi të kufizuara, shkolla krijon kushte dhe përshtat programin në përputhje me paaftësitë që shfaqin.

Në raste të veçanta kur kërkesat për të ndjekur këtë shkollim janë më të larta se kapacitetet reale të këtyre shkollave, atëherë MFE përgatit udhëzime të veçanta për pranimin në këto shkolla.

2. Kompetencat e përgjithshme kryesore të nxënësit në përfundim të arsimit profesional në drejtimin “Bujqësi”, niveli I.

Në përfundim të arsimit profesional në drejtimin “Bujqësi”, niveli I, nxënësi do të kenë këto kompetenca të përgjithshme kryesore:

- Të komunikojë në mënyrë korrekte me shkrim e me gojë për të shprehur mendimet e ndjenjat e tyre dhe për të argumentuar opinionet për çështje të ndryshme.
- Të përdorë burime dhe teknika të ndryshme të mbledhjes dhe të shfrytëzimit të informacioneve të nevojshme për zhvillimin e tij personal dhe profesional.
- Të angazhohet fizikisht, mendërisht dhe emocionalisht në kryerjen e detyrave të ndryshme në kontekstin profesional, personal dhe shoqëror.
- Të nxisë potencialin e tij të brendshëm në kërkim të vazhdueshëm për zgjidhje të reja më efektive dhe më efçente.
- Të respektojë rregullat dhe parimet e një bashkëjetese demokratike në kontekstin e integriteteve lokale, rajonale.
- Të manifestojë guxim dhe aftësi sipërmarrëse për të ardhmen e tij.
- Të tregojë vetëkontroll gjatë ushtrimit të veprimtarive të tij.
- Të organizojë drejt, procesin e të nxënimit të tyre dhe të shfaqin gadishmërinë dhe vullnetin për të nxënë gjatë gjithë jetës.
- Të respektojë parimet e punës në grup dhe të bashkëpunojnë aktivisht në arritjen e objektivave të pranuar.
- Të vlerësojë dhe vetvlerësojnë nisur nga kritere të drejta si bazë për të përmirësuar dhe çuar më tej arritjet e tij.

3. Kompetencat profesionale të nxënësit në përfundim të arsimit profesional në drejtimin “Bujqësi”, niveli I

Në përfundimin me sukses të arsimit profesional në drejtimin “**Bujqësi**”, niveli I, nxënësi do të jetë i aftë të ushtrojë kompetencat profesionale si më poshtë:

- Të organizojë vendin e punës.
- Të përdorë dhe mirëmbajë mjetet dhe materialet e punës.
- Të respektojë standardet e profesionit.
- Të zbatojë rregullat e mbrojtjes në punë e të ruajtjes së mjedisit.
- Të sigurojë cilësi të kënaqshme në kryerjen e proceseve të punëve në bujqësi.
- Të kryejë procese të thjeshta pune të marrjes së mostrës së tokës për analizë.
- Të kryejë procese pune të prodhimit të fidanëve të kulturave perimore në farishte.
- Të kryejë procese pune të përgatitjes së shtretërve për mbjelljen e farave të imëta.
- Të kryejë procese pune të të ushqyerit të kafshëve bujqësore.
- Të përdorë veglat e dorës në bujqësi.
- Të kryejë procese pune të shartimit me kalem në pemët frutore.
- Të kryejë procese pune të mirëmbajtjes së makinave bujqësore.
- Të kryejë procese pune të përpunimit të thjeshtë të prodhimit foragjer.
- Të kryejë procese pune të kujdesit për kafshët bujqësore.

4. Mundësitë e punësimit dhe të arsimimit të mëtejshëm në përfundim të arsimit profesional në drejtimin “Bujqësi”, niveli I.

Përfundimi me sukses i arsimit profesional në drejtimin “Bujqësi”, niveli I, e pajis nxënësin me certifikatën e punonjësit gjysëm të kualifikuar (ndihmës) në këtë drejtim profesional.

Ky arsimim profesional i jep nxënësit mundësi t'i drejtohet tregut të punës si punonjës gjysëm i kualifikuar në ndërmarrje/ferma të ndryshme bujqësore dhe blegtorale ose veprimtari të tjera që veprojnë në fushën e bujqësisë. Gjithashtu, nxënësi mund të vetëpunësohet në kuadrin e një biznesi individual ose familjar në fushën e prodhimeve bujqësore. Përsa i përket arsimimit të mëtejshëm, nxënësi ka mundësi të vazhdojë studimet në nivelin II të arsimit profesional, në një prej profileve të drejtimit mësimor “Bujqësi”. Me vijimin e mëtejshëm të arsimit profesional në nivelin III, nxënësi fiton “Maturën shtetërore profesionale” me mundësi për vazhdimin e studimeve universitare dhe pas të mesmes.

III. Plani mësimor për arsimin profesional në drejtimin “Bujqësi”, niveli I

Plani mësimor për drejtimin “Bujqësi”, Niveli I				
Nr	Kodi	Lëndët dhe modulet mësimore	Niveli I	
			Orët javore/vjetore	
			Klasa 10	Klasa 11
A.		Lëndët e përgjithshme (Gjithsej)	14/15 (504/ 540)	11/12 (374/ 408)
1		Gjuhë shqipe	1	1
2		Letërsi	1	1
3		Gjuhë e huaj 1	2	2
4		Gjuhë e huaj 2 (me zgjedhje të lirë)	(1)	(1)
5		Matematikë	2	2
6		Fizikë	2	-
7		Kimi	-	2
8		Shkencat sociale	2	-
9		Histori	-	2
10		Gjeografi	1	-
11		Teknologji informimi e komunikimi	1	-
12		Edukim fizik, sporte, shëndet	2	1
B.		Lëndët profesionale (Gjithsej)	10(360)	8(272)
1	L-14-039-18	Bazat e bujqësisë	3	1
2	L-14-040-18	Perime dhe lule	3	-
3	L-28-041-18	Mbarështim kafshësh bujqësore	2	1
4	L-14-043-18	Bimët e arave	2	-
5	L-36-472-18	Makinat bujqësore	-	2
6	L-14-044-18	Pemët frutore	-	2
7	L-19-473-18	Zoohigji	-	2
C.		Module të detyruar të praktikës profesionale (Gjithsej)	5 (180)	10 (340)
1	M-14-1133-15	Marrja e mostrës së tokës për analizë	36	-
2	M-14-1428-18	Prodhimi i fidanëve të kulturave perimore në farishte	54	-

3	M-14-1429-18	Përgatitja e shtretërve për mbjelljen e farave të imëta	54	-
4	M-28-1430-18	Të ushqyerit e kafshëve bujqësore	36	
5	M-04-1431-18	Përdorimi i veglave të dorës në bujqësi	-	69
6	M-14-1432-18	Shartimi me kalem në pemët frutore	-	85
7	M-36-148-18	Mirëmbajtja e makinave bujqësore	-	66
8	M-14-1433-18	Përpunimi i thjeshtë i prodhimit foragjer	-	69
9	M-14-1136-18	Kujdesi për kafshët bujqësore	-	51
D.		Modulet e praktikës profesionale me zgjedhje të detyruar (Gjithsej)	1 (36)	2 (68)
1	M-14-146-09	Kultivimi i luleve në mjedise të hapura	36	-
2	M-28-147-09	Kujdesi gjatë rritjes së bletëve	36	
3	M-14-1137-15	Përgatitja e kompostove	36	-
4	M-14-149-18	Shtimi me copa i drufrutorëve	-	68
5	M-14-150-18	Mbjellja e fidanit të hardhisë	-	68
6	M-28-1138-18	Mjelja e kafshëve bujqësore	-	68
		Gjithsej A+B+C+D	30/31 (1080/ 1116)	31/32 (1054/ 1088)

IV. Udhëzime për planin mësimor

Kohëzgjatja e vitit shkollor është:

Në klasën 10, viti shkollor ka gjithsej 36 javë (36 javë mësimore)

Në klasën 11, viti shkollor ka gjithsej 36 javë (34 javë mësimore + 1 javë për provimin e praktikës profesionale + 1 javë për provimin e teorisë profesionale).

Një javë mësimore ka jo më shumë se 32 orë mësimore (teorike dhe praktike).

Një orë mësimore zgjat 45 minuta

Kurrikuli i arsimit profesional në drejtimin “Bujqësi”, niveli I, përbëhet nga 4 grupe elementesh kurrikulare:

- Lëndët e kulturës së përgjithshme, të përbashkëta për drejtimet e ndryshme të këtij niveli (programet e detajuara të tyre jepen në një dokument të veçantë të MASR).
- Lëndët e kulturës profesionale (programet e përgjithshme janë pjesë e këtij skeletkurrikuli).
- Modulet e praktikave profesionale të detyruara (përshkruarit e tyre janë pjesë e këtij skeletkurrikuli).
- Modulet e praktikave profesionale me zgjedhje të detyruar (përshkruarit e tyre janë pjesë e këtij skeletkurrikuli).

Rekomandohet që modulet e praktikës profesionale të realizohen në ndarje ditore 3 orësh ose 6 orësh.

V. Udhëzime për procesin mësimor

Mësuesit e lëndëve teorike profesionale dhe instruktorët e moduleve të praktikave profesionale duhet të përzgjedhin dhe përdorin forma dhe metoda mësimdhënieje të tilla që të nxisin maksimalisht të nxënit aktiv të nxënësve dhe të çojnë në krijimin tek ta, të kompetencave të punës, të plota dhe të qëndrueshme.

E rëndësishme është që *planifikimi i mësimdhënies* të bazohet në një proces analize fillestare, i cili të marrë parasysh faktorë të tillë të rëndësishëm si, niveli i hyrjes së nxënësve, përmbajtja e hollësishme e lëndëve profesionale dhe e moduleve të praktikave profesionale të parashikuara dhe shkalla e integritit të tyre, objektivat konkretë që do të arrihen, mundësitë reale që ka shkolla për realizimin e veprimtarive mësimore etj. Për këtë planifikim duhet një bashkëpunim i ngushtë i të gjithë personelit mësimdhënës dhe drejtues të shkollës.

Elementi kyç për arritjen e suksesit në një proces të nxëni, është *motivimi i nxënësve*. Njohja e vazhdueshme e nxënësve me shkallën e përmbushjes së objektivave nga ana e tyre përbën një mekanizëm të fuqishëm motivimi, i cili duhet të shihet me përparësi nga mësuesit.

Një element tjetër që ndihmon suksesin është *integrimi i teorisë me praktikën* e profesionit. Parimi i “të nxënit duke bërë” duhet të gjejë vendin e duhur në procesin e të mësuarit në shkollat profesionale të drejtimit “Bujqësi”, niveli I.

Mësuesit dhe instruktorët duhet të përdorin metoda të tilla të të mësuarit që zhvillojnë jo vetëm njohuritë teorike, shkathtësitë dhe shprehjet praktike të nxënësve, por edhe qëndrimet e tyre ndaj jetës, punës dhe shoqërisë në përgjithësi. *Puna në grup* dhe *Puna me projekte* janë dy nga format bazë të organizimit të mësimin (teorik ose praktik) për të zhvilluar *kompetencat kyçe*, të nevojshme për zgjidhjen e problemeve që kanë të bëjnë me veprimtarinë profesionale në veçanti dhe jetën e profesionistit të ardhshëm, në përgjithësi.

Një parim tjetër që duhet respektuar nga mësuesit dhe instruktorët është fakti që *të nxënit nuk ndodh vetëm në mjediset e shkollës, por edhe jashtë tyre*. Dhënia e detyrave dhe puna kërkimore e pavarur e nxënësve ka një ndikim të dukshëm në formimin e tyre si profesionistë të ardhshëm të drejtimit profesional “Bujqësi”.

Në rastin e nxënësve me aftësi të kufizuara, mësuesit duhet të përshtasin programet e lëndëve dhe përshkruesit e moduleve në përputhje me mundësitë e tyre, si dhe të krijojnë kushte për zbatimin e tyre.

VI. Udhëzime për vlerësimin dhe provimet

Vlerësimi vjetor i nxënësve në lëndët teorike profesionale dhe modulet e praktikave profesionale bëhet nga vetë mësuesit dhe instruktorët përkatës, me metoda dhe instrumente vlerësimi të përgatitura ose përzgjedhura nga vetë ata. Vlerësimi i nxënësve të bëhet me nota (4-10) si për lëndët teorike, ashtu edhe për modulet praktike, si gjatë vitit, ashtu edhe në provimet përfundimtare.

Në përfundim të klasës së njëmbëdhjetë, nxënësi i arsimuar në drejtimin profesional “Bujqësi”, niveli I, i nënshtrohet provimeve të mëposhtme:

- a) Provimi i teorisë profesionale të integruar;
- b) Provimi i praktikës profesionale të integruar;

Në këto provime ata vlerësohen për shkallën e përvetësimit të kompetencave profesionale (njohurive, shprehive, vlerave dhe qëndrimeve), të nevojshme për të punuar në veprimtari të ndryshme profesionale që operojnë në fushën e bujqësisë e blegtorisë, dhe u jepet certifikata në

të cilën evidentohen notat përfundimtare të lëndëve teorike profesionale, të moduleve të praktikës profesionale, të lëndëve të përgjithshme, për çdo vit shkollor, si dhe rezultatet e dy provimeve përfundimtare të nivelit I.

VII. Të dhëna për certifikatën që fitohet në përfundim të arsimit profesional në drejtimin “Bujqësi”, niveli I

Me përfundimin e suksesshëm të arsimit profesional në drejtimin mësimor “Bujqësi” niveli I shkolla profesionale e pajis nxënësin me Dëftesën e përfundimit të këtij niveli si dhe me Certifikatën e aftësimit profesional, të cilat njihen në territorin e Republikës së Shqipërisë. Sipas modelit të miratuar nga MFE, këto dëshmi përmbajnë:

- a) Të dhënat për nxënësin, shkollën, vitin e përfundimit, kualifikimin e fituar, etj.
- b) Të dhëna për rezultatet e arritura nga nxënësi:
 - rezultatet në lëndët e përgjithshme, lëndët profesionale dhe modulet profesionale, për çdo vit shkollor;
 - rezultatet e dy provimeve përfundimtare të Nivelit I.

VIII. Programet e përgjithshme të lëndëve teorike profesionale.

1. Lënda “Bazat e bujqësisë” (L-14-039-18) Kl. 10 – 108 orë dhe kl.11- 34 orë

- Synimet e lëndës “Bazat e bujqësisë”, kl. 10.

Në përfundim të trajtimit të lëndës “Bazat e bujqësisë”, klasa 10, nxënësit duhet:

- Të përshkruajnë objektin e lëndës dhe rëndësinë e saj.
- Të përshkruajnë kuptimin, elementet përbërëse të ekosistemit, sistemet ekologjike dhe ndikimi i tyre në prodhimin bujqësor.
- Të përshkruajnë përbërësit e mjedisit, karakteristikat dhe sjelljen e tyre në një ekosistem, si dhe ndikimin e njeriut me anë të veprimtarisë së tij, veçanërisht në drejtim të ndotjes, si dhe mënyrat e shmangies së ndotjes.
- Të përshkruajnë atmosferën dhe elementët përbërës të saj, dukuritë atmosferike, si dhe faktorët klimatik që ndikojnë në rritjen dhe zhvillimin e bimëve.
- Të përcaktojnë zonat dhe nënzonat klimatike të vendit tonë, si dhe masat mbrojtëse ndaj ndryshimeve klimatike.
- Të përshkruajnë shpërndarjen e bimëve në botë, qendrat e origjinës, faktorët që kushtëzojnë përhapjen dhe kufizimin e bimëve.
- Të analizojnë ndikimin e faktorëve mjedisor në prodhimin bujqësor (temperatura, lagështira, drita dhe CO₂).
- Të tregojnë rëndësinë e sistematikës së bimëve, klasifikimin botanik të bimëve nga ai bujqësor e biologjik, si dhe tetë nënndarjet e botës bimore sipas Lineut.
- Të përshkruajnë organizimin e qelizës, ndërtimin dhe funksionet kryesore të pjesëve të bimës dhe proceset bazë të fiziologjisë së bimëve (fotosinteza, frymëmarrja dhe transpirimi).
- Të krahasojë proceset jetësore të bimës: fotosintezës, transpirimit, dhe frymëmarrjes.
- Të përshkruajë rolin e hormoneve në jetën e bimës dhe shumëzimin seksual dhe joseksual të bimëve, si dhe cilësitë dalluese të farës.
- Të theksojnë kuptimin e konceptit “rritje” dhe “zhvillim”, si dhe fazat përkatëse të tyre.
- Të përshkruajnë ndryshimet e zhvillimit të bimëve një, dy dhe shumë vjeçare.
- Të përshkruajnë fazat e mbirjes të bimët një dhe dythelbore duke bërë krahasimin midis tyre, faktorët e rritjes dhe zhvillimit të bimës, faktorët gjenetikë tokësorë dhe klimatikë që rregullojnë pjekjen e bimës.
- Të përshkruajnë mënyrat e shtimit me farë dhe vegjetativ të bimëve bujqësore, rolin e farishtes për bimët që mbillen me fara të imëta, si dhe domosdoshmërinë e farishteve dhe fidanishteve në pemët frutore.
- Të përshkruajnë konceptin mbi tokën, tokën bujqësore, pjellorinë dhe prodhimtarinë e saj.
- Të përshkruajnë horizontet në një profil toke dhe përbërësit për çdo horizont.
- Të përshkruajnë hapat për marrjen e mostrës së tokës për analizë.
- përbërësit inorganik, organik, gjallesat, si dhe ujin, ajrin dhe temperaturën e tokës.
- tretësirën tokësore dhe reaksionin e tokës (pH), si dhe masat përmirësuese të pH.
- Të rendisin dhe përshkruajnë cilësitë fizike të tokës.
- Të theksojnë dukurinë e gërryerjes, faktorët që e shkaktojnë dhe masat mbrojtëse kundër saj.

- Të përshkruajnë parimet e përgjithshme dhe rolin qarkullimit bujqësor në ruajtjen e pjellorisë së tokës, si dhe skemat kryesore të qarkullimit bujqësor sipas zonave.
- Të përshkruajnë agroteknologjinë e kulturave bujqësore që nga proceset e përgatitjes së tokës deri në vjeljen e prodhimit.

• **Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Bazat e bujqësisë”, kl. 10 – 108 orë**

Tema 1	Njohuri të përgjithshme për bazat e bujqësisë	6 orë
Tema 2	Kuptimi për ekosistemin	8 orë
Tema 3	Klima	8 orë
Tema 4	Bimët dhe mjedisi	10 orë
Tema 5	Klasifikimi i bimëve	8 orë
Tema 6	Morfologjia dhe fiziologjia e bimëve	10 orë
Tema 7	Rritja dhe zhvillimi i bimëve	8 orë
Tema 8	Shumëzimi i bimëve	10 orë
Tema 9	Toka bujqësore. Horizonti dhe përbërja e tokës.	6 orë
Tema 10	Tretësira tokësore dhe reaksioni i tokës	6 orë
Tema 11	Cilësitë fizike të tokës	6 orë
Tema 12	Gërryerja e tokës dhe masat mbrojtëse ndaj saj	6 orë
Tema 13	Qarkullimi bujqësor	6 orë
Tema 14	Agroteknologjia e kulturave bujqësore	10 orë

• **Synimet e lëndës “Bazat e bujqësisë”, kl. 11.**

Në përfundim të trajtimit të lëndës “Bazat e bujqësisë”, klasa 11, nxënësit duhet:

- Të përshkruajnë rëndësinë e njohjes së barërave të këqija, si dhe dëmet që sjellin ato në prodhimin bujqësor, klasifikimin e barërave e këqija sipas jetëgjatësisë së tyre dhe kriterit të dëmit për bimët dhe për blegtorinë.
- Të përshkruajnë karakteristikat e barërave të këqija kryesore, mënyrat e shumimit e të përhapjes, metodat e luftimit biologjik, teknologjik dhe kimik të barërave të këqija.
- Të përshkruajnë elementet ushqyese kryesore të tokës, rolin e tyre, llojet më të përdorshme të plehrave, mënyrat, sasishtë dhe kohën e përdorimit të plehrave.
- Të përshkruajnë diagnostikimin gjethor, plehtrat kryesore kimike dhe organike.
- Të shpjegojnë rëndësinë e plehërimit të gjelbër sipas bimëve që përdoren.
- Të theksojnë rëndësinë e njohjes së sëmundjeve të bimëve bujqësore, kuptimin e konceptit ‘sëmundje’, sëmundjet infektive dhe parazitare, si dhe shkaktarët kryesorë të tyre.
- Të shpjegojnë dëmtuesit kryesorë të bimëve dhe metodat e ndryshme të luftimit të sëmundjeve dhe dëmtuesve .
- Të shpjegojnë objektin e shkencës së përmirësimit gjenetik të bimëve, terminologjinë që përdor kjo shkencë, grumbullimin, studimin dhe ruajtjen e materialit fillestar.
- Të përshkruajnë harmonizimin e ekonomisë së fermës me natyrën, proceset jetësore natyrore.
- Të shpjegojnë se çfarë është ekonomia e mbyllur.
- Të theksojnë rëndësinë dhe mënyrat e kombinimit të prodhimit bujqësor me prodhimin blegtoral.

• **Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Bazat e bujqësisë”, kl. 11 – 34 orë**

Tema 1	Barërat e këqija	6 orë
Tema 2	Plehërimi i bimëve	8 orë
Tema 3	Njohuri të përgjithshme për mbrojtjen e bimëve	8 orë
Tema 4	Njohuri fillestare gjenetike	4 orë
Tema 5	Prodhimet biologjike të pastra	8 orë

2. Lënda “Perime dhe lule” (L-14-040-18) Kl. 10 – 108 orë

• **Synimet e lëndës “Perime dhe lule”, kl. 10.**

Në përfundim të trajtimit të lëndës “Perime dhe lule” klasa 10, nxënësit duhet:

- Të përshkruajnë rëndësinë e kultivimit të perimeve, vlerat ushqimore dhe kurative të tyre.
- Të përshkruajnë kërkesat e perimeve për klimë, tokë dhe elementet ushqyese.
- Të dallojnë perimet sipas grupimeve të tyre botanike dhe mënyrave të shtimit.
- Të shpjegojnë kriteret që nevojiten për ngritjen e perimores.
- Të përshkruajnë llojet e shtretërve, zgjedhjen e vendit, mënyrat e ngrohjes, përgatitjen e dherishtes dhe të kubikëve.
- Të shpjegojnë përgatitjen e fidanëve në shtretër, shërbimet, artisjen dhe kalitjen e fidanëve.
- Të theksojnë rëndësinë ekonomike të serrave dhe kriteret e zgjedhjes së vendit për ndërtimit të serrave, llojet dhe planimetra e bllokut të tyre.
- Të përshkruajnë serrat me ngrohje qendrore dhe diellore.
- Të përshkruajnë rëndësinë ekonomike, vlerat ushqimore dhe kurative të perimeve të familjes solanore
- Të përshkruajnë veçoritë botanike, biologjike, kërkesat për klimë, tokë dhe elementë ushqyës të perimeve të familjes solanore (domatja, speci, patlixhan).
- Të përshkruajnë rëndësinë ekonomike, vlerat ushqimore dhe kurative të perimeve të familjes bostanore.
- Të përshkruajnë veçoritë botanike, biologjike, kërkesat për klimë, tokë dhe elementë ushqyës të perimeve të familjes bostanore (kungulli, kastravec, pjepri, shalqini etj).
- Të përshkruajnë rëndësinë ekonomike, vlerat ushqimore dhe kurative të perimeve të familjes zambakore.
- Të përshkruajnë veçoritë botanike, biologjike, kërkesat për klimë, tokë dhe elementë ushqyës të perimeve të familjes zambakore (qepa, preshi, hudhra dhe asparagu).
- Të përshkruajnë rëndësinë ekonomike, vlerat ushqimore dhe kurative të perimeve të familjes kryqore.
- Të përshkruajnë karakteristikat botanike, veçoritë biologjike, kërkesat për klimë, tokë dhe elemente ushqyës të perimeve të familjes kryqore (lakra, lulëlakra, brokoli, rrepa dhe rrilka).
- Të përshkruajnë rëndësinë ekonomike, vlerat ushqimore dhe kurative të perimeve të familjes kenopodiore (spinaqi, pazia, panxhari i kuq etj).
- Të përshkruajnë karakteristikat botanike, veçoritë biologjike, kërkesat për klimë, tokë dhe elemente ushqyës të perimeve të familjes kenopodiore.

- Të përshkruajnë rëndësinë ekonomike, vlerat ushqimore dhe kurative të perimeve të familjes kompozite (sallata, çikorja, angjinarija etj).
- Të përshkruajnë karakteristikat botanike, veçoritë biologjike, kërkesat për klimë, tokë dhe elemente ushqyes të perimeve të familjes kompozite.
- Të përshkruajnë rëndësinë ekonomike, vlerat ushqimore dhe kurative të perimeve të familjes ombrellore (karota, majdanoz, kopër, selino, finok etj).
- Të përshkruajnë karakteristikat botanike, veçoritë biologjike, kërkesat për klimë, tokë dhe elemente ushqyes të perimeve të familjes ombrellore.
- Të përshkruajnë rëndësinë ekonomike, vlerat ushqimore dhe kurative të perimeve të familjes bishtajore (fasulja bishtajë, bizelja, batha,) e mëllagore (bamja).
- Të përshkruajnë karakteristikat botanike, veçoritë biologjike, kërkesat për klimë, tokë dhe elemente ushqyes të perimeve të familjes bishtajore e mëllagore.
- Të përshkruajnë rëndësinë estetike dhe mjedisore të kultivimit të bimëve zbukuruese;
- Të përshkruajnë kërkesat e bimëve zbukuruese për klimë, tokë dhe element ushqyes;
- Të rendisin përbërësit e tokave (llojet e dherave) që përdoren në luletari;
- Të klasifikojnë bimët zbukuruese sipas ciklit jetësor dhe mjedisit ku kultivohen;
- Të përshkruajnë shumimin me farë të bimëve zbukuruese, si dhe kushtet që ndikojnë në ruajtjen e fares;
- Të përshkruajnë mënyrat e ndryshme të shumimit vegjetativ;
- Të rendisin bimët zbukuruese që kultivohen në fushë të hapur;
- Të përshkruajnë bimët zbukuruese njëvjeçare më të përhapura të fushës si: agerati, begonja, bizelja erëmirë, flokësi, kalendula, kokoçeli, lulegojëujku, lulefshesa, lulekadifeja, lulekokëzogu, lulelafshëgjeli, lulezjarri, petunjia, bordullaku etj.;
- Të përshkruajnë bimët zbukuruese dyvjeçare më të përhapura të fushës si: flokëza, lulja e dhenve, lulekëmbana, lulesheboja, lulja mos më harro, mëllaga e detit, vjollca etj.;
- Të përshkruajnë bimët zbukuruese shumëvjeçare më të përhapura të fushës si: aguliçëja, akilega, arabëza, bozhurja, lulebora, margarita, lulevjeshta, lulezemra, lulekuqi, karafili, trëndafili;
- Të përshkruajnë bimët zbukuruese më të përhapura të mjedisëve të mbrojtura si: aguliçja, abutilonji, aralia, asparagu, begonjiet, çiklamini, fikusi, gjethemisri, shqiponja, lulevathi, sanseveria, difenbahia, kamelia, lulkevathi, palma e ujit, trëndafili kinez, strelicia (lulekëblejleku) etj.;
- Të përshkruajnë bimët zbukuruese më të përhapura qepore, zhardhokore, rizomatore si: tulipani, gladiola, lulepatatja, narçizi, shpatorja, zambaku, zymbyli, kalla, etj., dhe mishtore (lloje të ndryshme kaktusesh);

• **Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Perime dhe lule”, kl. 10 – 108 orë**

Tema 1	Rëndësia e kultivimit të perimeve dhe vlerat e përdorimit të tyre	2 orë
Tema 2	Kërkesat e perimeve ndaj kushteve të mjedisit	6 orë
Tema 3	Klasifikimi dhe shtimi i perimeve	4 orë
Tema 4	Perimorja dhe kriteret e ngritjes së saj	4 orë
Tema 5	Shtretërit dhe ngritja e tyre	6 orë
Tema 6	Serrat dhe ngritja e tyre	8 orë
Tema 7	Perimet e familjes solanore	8 orë

Tema 8	Perimet e familjes bostanore	8 ore
Tema 9	Perimet e familjes zambakore	6 orë
Tema 10	Perimet e familjes kryqore	6 orë
Tema 11	Perimet e familjes kenopodiore	6 orë
Tema 12	Perimet e familjes bishtajore e mëllagore	6 orë
Tema 13	Perimet e familjes kompozite	5 orë
Tema 14	Perimet e familjes ombrellore	6 orë
Tema 15	Rëndësia dhe roli i bimëve zbukuruese në mjedis	2 orë
Tema 16	Kërkesat e bimëve zbukuruese për klimë, tokë dhe element ushqyes	3 orë
Tema 17	Klasifikimi dhe shumimi i bimëve zbukuruese	3 orë
Tema 18	Shtretërit dhe mjediset e mbrojtura për kultivimin e bimëve zbukuruese	3 orë
Tema 19	Bimët zbukuruese që kultivohen në mjedis të hapur	6 orë
Tema 20	Bimët zbukuruese që kultivohen në mjediset e mbrojtura	4 orë
Tema 21	Bimët zbukuruese qepore, zhardhokore, rizomore dhe mishtore	6 orë

3. Lënda “Mbarështim kafshësh bujqësore” (L-28-041-18) Kl. 10 - 72 orë dhe kl.11 – 34 orë

• Synimet e lëndës ”Mbarështim kafshësh bujqësore”, kl. 10

Në përfundim të trajtimit të lëndës “Mbarështim kafshësh bujqësore”, klasa 10, nxënësit duhet:

- Të përshkruajnë rëndësinë e rritjes së kafshëve, shpendëve, krimbit të mëndafshit, bletëve, peshkut dhe kërmillit në përputhje me zhvillimin aktual të vendit;
- Të theksojnë karakteristikat e zgjedhjes së racave më të përshtatshme për rritje në lidhje me kushtet e fermës;
- Të përshkruajnë veçoritë biologjike dhe karakteristikat prodhuese të gjedhit, derrit, shpendëve, etj.;
- Të shpjegojnë mënyrat e shumëzimit dhe të riprodhimit të grupeve kryesore të kafshëve bujqësore;
- Të përshkruajnë teknologjitë e trajtimit dhe të ushqyerit e kategorive kryesore brenda secilit grupim të kafshëve në kushtet e fermave të vogla dhe të mëdha;
- Të hartojnë racione të thjeshta ushqimore për kafshë të ndryshme sipas drejtimit ekonomik të tyre;
- Të përshkruajnë racat e grupeve të ndryshme të kafshëve duke u bazuar në eksterior.
- Të përshkruajnë drejtimin ekonomik të kafshës duke vlerësuar treguesit e eksteriorit dhe të konstitucionit;
- Të dallojnë shenjat e pjekurisë seksuale dhe të përcaktojnë kohën e përshtatshme për ndërzim në të gjitha grupet e kafshëve;
- Të dallojnë shenjat e pjelljes dhe të ndihmojnë kafshën e rritur dhe të vegjlit pas pjelljes.
- Të përshkruajnë mjeljen me dorë dhe me makinës mjelëse;
- Të ushqejnë kafshët sipas kategorive, gjendjes fiziologjike dhe drejtimit ekonomik të tyre.
- Të përshkruajnë kushtet e rritjes dhe të kultivimit të peshkut, të bletës, të krimbit të mëndafshit dhe kërmillit, në përputhje me zhvillimin e agroturizmit në vend.

▪ **Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Mbarështim kafshësh bujqësore”, kl. 10 – 72 orë**

Tema 1	Rëndësia e prodhimit blegtoral dhe përmirësimi i sistemit zooteknik	2 orë
Tema 2	Anatomia e trupit të kafshës	4 orë
Tema 3	Racat e kafshëve	6 orë
Tema 4	Njohuri mbi riprodhimin e kafshëve	6 orë
Tema 5	Njohuri të përgjithshme mbi mbarështimin e gjedhit	5 orë
Tema 6	Trajtimi i lopëve para dhe pas pjelljes	7 orë
Tema 7	Trajtimi i lopëve sipas fazave fiziologjike	8 orë
Tema 8	Njohuri mbi rritjen dhe mbarështimin e derrit	8 orë
Tema 9	Njohuri mbi rritjen e shpendëve	5 orë
Tema 10	Njohuri mbi rritjen dhe mbarështimin e bagëtive të imta	5 orë
Tema 11	Njohuri mbi rritjen e njëthundrakëve	2 orë
Tema 12	Njohuri mbi rritjen e krimbit të mëndafshit	4 orë
Tema 13	Njohuri mbi rritjen e bletëve	4 orë
Tema 14	Njohuri mbi rritjen artificiale të peshkut	3 orë
Tema 15	Njohuri mbi rritjen e kërmillit	3 orë

• **Synimet e lëndës ”Mbarështim kafshësh bujqësore”, kl. 11**

Në përfundim të trajtimit të lëndës “Mbarështim kafshësh bujqësore”, klasa 11, nxënësit duhet:

- Të shpjegojnë rëndësinë ekonomike të derrit, gjedhit, dhenve, shpendëve.
- Të shpjegojnë përbërjen kimike të ushqimeve dhe koeficientin tretshmërisë.
- Të përshkruajnë teknologjinë e përgatitjes së silazhit dhe senazhit.
- Të përshkruajnë teknologjinë e përgatitjes së ushqimeve të koncentruara.
- Të shpjegojnë përgatitjen e qumështit nga soja e tërshëra.
- Të klasifikojnë ushqimet dhe të përcaktojnë cilësinë, sasinë dhe mënyrën e dhënies së tyre;
- Të përshkruajnë etapat e përpilimit dhe strukturën e një racioni ushqimor.
- Të shpjegojnë normat ushqimore që nevojiten për mirëmbajtje, prodhim dhe riprodhim në kafshë dhe shpendë.
- Të shpjegojnë teknikat e përpilimit të një racioni ushqimor për kafshët dhe shpendët.
- Të përshkruajnë të ushqyerit e deleve barse dhe qengjave
- Të hartojnë racione të thjeshta ushqimore për kafshë të ndryshme dhe shpendë, sipas drejtimit ekonomik të tyre;
- Të hartojnë nevojat për energji, proteina, lëndë minerale dhe vitamina në kafshët për mish si: gjedh, derra, dhen, etj
- Të shpjegojnë teknologjinë e të ushqyerit të gjedhit sipas fazave fiziologjike.
- Të përshkruajnë të ushqyerit e lopëve barse, në tharje dhe në laktacion.
- Të përshkruajnë të ushqyerit e viçave, gicave dhe qengjave sipas grupmoshave.
- Të shpjegojnë përllogaritjen e lopëve foragjere, të prodhimit të qumështit dhe përqindjes së yndyrës.
- Të përshkruajnë nevojat për lëndë minerale dhe vitamina në shpendët për mish dhe vezë.

▪ **Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës ”Mbarështim kafshësh bujqësore” kl.11 - 34 orë**

Tema 1	Përbërja e ushqimeve.	2 orë
Tema 2	Teknologjia e përpunimit të ushqimeve.	4 orë
Tema 3	Normat e ushqimeve për kafshët bujqësore.	4 orë
Tema 4	Teknika e hartimit të racioneve ushqimore në kafshë e shpendë.	4 orë
Tema 5	Nevojat e kafshëve bujqësore për energji dhe mikroelement.	4 orë
Tema 6	Të ushqyerit e të imtave.	3 orë
Tema 7	Të ushqyerit e derrave.	3 orë
Tema 8	Të ushqyerit e gjedhit.	6 orë
Tema 9	Të ushqyerit e shpendëve.	4 orë

4. Lënda “Bimët e arave” (L-14-043-18) Kl. 10 – 72 orë

• **Synimet e lëndës ”Bimët e arave”, kl. 10**

Në përfundim të trajtimit të lëndës “Bimët e arave” në klasën 10, nxënësit duhet:

- Të përshkruajnë rëndësinë, përhapjen dhe vlerat ekonomike dhe bujqësore të drithrave në ekonominë e një vendi.
- Të klasifikojnë dhe dallojnë drithërat e lashta nga të vonat sipas tipareve kryesore të tyre dalluese.
- Të përshkruajnë karakteristikat botanike, veçoritë biologjike dhe kërkesat për klimë, tokë dhe element të ushqyes të të lashtave (grurë, tërshërë, elb, thekër etj.).
- Të përshkruajnë karakteristikat botanike, veçoritë biologjike dhe kërkesat për klimë, tokë dhe element ushqyes të misrit si përfaqësuesi kryesor i të vonave.
- Të përshkruajnë përhapjen, rëndësinë, veçoritë dhe kërkesat për klimë tokë dhe element ushqyes të orizit.
- Të përshkruajnë rëndësinë, përhapjen dhe kultivarët e bishtajoreve për kokërr;
- Të identifikojnë karakteristikat botanike, veçoritë biologjike, kërkesat për klimë, tokë e elementë ushqyes të kulturave bishtajore për kokërr si: fasulja, soja, qiçra, thjerrëza, batha, bizelja etj.;
- Të përshkruajnë vlerat ekonomike dhe bujqësore të kulturave industriale.
- Të klasifikojnë kulturat industriale sipas përdorimit të tyre në bujqësi apo industri.
- Të përshkruajnë karakteristikat botanike, veçoritë biologjike, kërkesat për klimë, tokë dhe element ushqyes të pambukut.
- Të përshkruajnë karakteristikat botanike, veçoritë biologjike, kërkesat për klimë, tokë dhe element ushqyes të lulediellit.
- Të përshkruajnë karakteristikat botanike, veçoritë biologjike, kërkesat për klimë, tokë dhe element ushqyes të panxharsheqerit.
- Të theksojnë rëndësinë e kultivimit dhe dëmet shëndetësore të përdorimit të duhanit.
- Të përshkruajnë karakteristikat botanike, cilësitë fiziko-kimike të gjetheve, veçoritë biologjike, kërkesat për klimë, tokë dhe element ushqyes të duhanit.
- Të përshkruajnë përhapjen, rëndësinë e kultivimit dhe përdorimin e bimëve eterovajore.

- Të përshkruajnë veçoritë dhe kërkesat për klimë, tokë dhe element ushqyes të bimëve eterovajore.
- Të identifikojnë karakteristikat botanike dhe veçoritë biologjike të borzilokut, mendrës, lavandës, sherebelës, koriandrit, piretrumit etj.;
- Të përshkruajnë rëndësinë, përhapjen dhe klasifikimin e patates.
- Të përshkruajnë karakteristikat botanike, veçoritë biologjike dhe kërkesat për klimë, tokë dhe elementë ushqyes të patates.
- Të përshkruajnë rëndësinë ekonomike dhe bujqësore të prodhimit të kulturave foragjere si bazë ushqimore për blegtorinë.
- Të rendisin veçoritë kryesore të prodhimit foragjer.
- Të përcaktojnë burimet e prodhimit foragjer si ushqim bazë për blegtorinë.
- Të përshkruajnë bimësinë e grupit të hasëlleve dhe tagjive sipas familjeve.
- Të klasifikojnë livadhet sipas jetëgjatësisë, llojit të bimësisë dhe bashkëshoqërimit të tyre.
- Të përshkruajnë bimësinë e kulturave livadhore sipas familjeve.
- Të shpjegojnë rëndësinë dhe veçoritë e jonxhës, si një ndër kulturat më të rëndësishme të livadheve.
- Të përshkruajnë rëndësinë, klasifikimin, veçoritë dhe bimësinë e kullotës.
- Të përshkruajnë rëndësinë praktike dhe ekonomike të përdorimit të nënprodukteve të bujqësisë, blegtorisë dhe industrisë në ushqimin e kafshëve.
- Të përcaktojnë të gjitha llojet e nënprodukteve që përdoren në ushqimet e blegtorisë.

▪ **Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Bimët e arave”, kl. 10 - 72 orë**

Tema 1	Rëndësia, përhapja dhe klasifikimi i drithrave	3 orë
Tema 2	Kulturat e të lashtave	9 orë
Tema 3	Kulturat e të vonave	9 orë
Tema 4	Kulturat bishtajoreve për kokërr	8 orë
Tema 5	Kulturat industriale	9 orë
Tema 6	Kultura e duhanit	8 orë
Tema 7	Bimët eterovajore	5 orë
Tema 8	Kultura e patates	8 orë
Tema 9	Prodhimi foragjer	10 orë
Tema 10	Nënprodhimet e bujqësisë dhe industrisë si ushqim foragjer	3 orë

5. Lënda “Makinat bujqësore” (L-36-472-18) Kl. 11 – 68 orë

• **Synimet e lëndës ”Makinat bujqësore”, kl. 11**

Në përfundim të trajtimit të lëndës “Makinat bujqësore” klasa 11, nxënësit duhet:

- Të shpjegojnë bazën materialo-teknike të mekanizimit të bujqësisë, si dhe marrëdhëniet midis makinave dhe mjedisit bujqësor;
- Të përshkruajnë strukturën dhe llojet e makinave të punës në bujqësi;
- Të përshkruajnë makinat tokë punuese në përshtatje me mënyrat e punimit;
- Të rendisin plugjet me veshë, llojet, funksionimin, si dhe organet e punimit të tyre;

- Të shpjegojnë procesin e plugimit, si dhe mënyrat e rregullimit të plugjeve e korrigjimet gjatë punës;
- Të përshkruajnë makinat shkallmuese e shkrifëruese të tokës në thellësi;
- Të shpjegojnë përdorimin, ndërtimin dhe funksionimin e tyre: disqet, lesat, kultivatorët, frezat, rulet dhe branat;
- Të shpjegojnë llojet e makinave shpërndarëse të plehut;
- Të përshkruajnë makinat shpërndarëse të plehrave organike të ngurta dhe të lëngta e funksionimin e tyre;
- Të përshkruajnë makinat e shpërndarjes së plehrave kimike dhe funksionimin e tyre;
- Të shpjegojnë njohuritë themelore të makinave mbjellëse dhe klasifikimin e tyre;
- Të shpjegojnë ndërtimin dhe funksionimin e makinave mbjellëse universale (rreshta) me farë dhe me saktësi (fole);
- Të shpjegojnë metodikisht regjistrimin e normës së farës;
- Të tregojnë ndërtimin dhe funksionimin e makinave mbjellëse të patateve dhe nguljes së fidanëve;
- Të shpjegojnë ndërtimin dhe funksionimin e kultivatorëve prashitës me kafshë dhe traktor, si dhe frezat prashitëse;
- Të theksojnë rëndësinë ekonomike të ujitjes mekanike, si dhe ndërtimin dhe funksionimin e makinave shihedhëse;
- Të shpjegojnë rëndësinë e trajtimeve kimike, mënyrat dhe tipat e makinave për mbrojtjen e bimëve;
- Të përshkruajnë ndërtimin, përdorimin dhe vënien në punë të makinave spërkatëse me trysni si dhe ato pneumatike e hidro-pneumatike;
- Të shpjegojnë kontrollin, përgatitjen për punë dhe përdorimin e aparateve spërkatëse të shpinës;
- Të shpjegojnë mënyrat e korrjes, si dhe ndërtimin e funksionimin e makinave korrëse e lidhëse të të lashtave;
- Të përshkruajnë rolin e autokombajnave të korrjes së të lashtave si dhe ndërtimin e funksionimin e pjesëve të autokombajnës;
- Të shpjegojnë mënyrat dhe llojet e makinave për vjeljen e misrit si dhe ndërtimin dhe funksionimin e tyre;
- Të shpjegojnë ndërtimin dhe funksionimin e makinave shirërëse, pastruese, klasifikuese dhe tharëse të farës;
- Të shpjegojnë ndërtimin dhe funksionimin e makinave vjelëse të patates;
- Të shpjegojnë llojet, ndërtimin dhe funksionimin e makinave kositëse të kulturave foragjere;
- Të shpjegojnë llojet e makinave, ndërtimin dhe funksionimin për kthimin, ajrimin dhe mbledhjen e barit,
- Të shpjegojnë llojet e makinave, ndërtimin dhe funksionimin për ngjeshjen, lidhjen e barit dhe kashtës;
- Të shpjegojnë llojet e makinave, ndërtimin dhe funksionimin për silazhimin dhe senazhimin e kulturave foragjereve;
- Të përshkruajnë llojet, ndërtimin dhe funksionimin e mjeteve të thjeshta të punës në bujqësi;
- Të përshkruajnë rregullat e sigurimit teknik dhe mbrojtjes së mjedisit gjatë zbatimit të të proceseve të punës;

▪ **Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Makinat bujqësore” kl. 11 - 68 orë**

Tema 1	Klasifikimi dhe përdorimet e makinave bujqësore	4 orë
Tema 2	Makinat për punimin bazë të tokës	6 orë
Tema 3	Makinat për punimin sipërfaqësor të tokës	8 orë
Tema 4	Makinat për shpërndarjen e plehrave	4 orë
Tema 5	Makinat mbjellëse	8 orë
Tema 6	Kultivatorët dhe frezat prashitëse	4 orë
Tema 7	Makinat për përmirësimin ujqor të tokës	4 orë
Tema 8	Makinat për mbrojtjen e bimëve	6 orë
Tema 9	Makinat për korrjen, shirjen dhe përpunimin e drithërave	8 orë
Tema 10	Makinat për vjeljen dhe përpunimin e foragjereve	8 orë
Tema 12	Mjetet e thjeshta të punës në bujqësi	4 orë
Tema 13	Rregullat e sigurimit teknik dhe mbrojtjes së mjedisit	4 orë

6. Lënda “Pemët frutore” (L-14-044-18) Kl. 11 – 68 orë

• **Synimet e lëndës ”Pemët frutore”, kl. 11**

Në përfundim të trajtimit të lëndës “Pemët frutore” klasa 11, nxënësit duhet:

- Të përshkruajnë rolin dhe rëndësinë e zhvillimit të pemëtarisë në kushtet klimatiko-tokësore të vendit tonë;
- Të përshkruajnë zonat fitoklimatike të pemëve frutore në Shqipëri, si dhe përfaqësuesit kryesorë në çdo zonë;
- Të grupojnë pemët frutore sipas organeve frutifikuese dhe zhvillimit të organeve vegetative;
- Të përshkruajnë karakteristikat e përgjithshme të secilit grup të pemëve frutore;
- Të përshkruajnë organet vegetative dhe frutorë të pemëve frutore, hardhisë, ullirit, agrumeve etj;
- Të përshkruajnë karakteristikat morfologjike dhe funksionale të pjesëve vegetative (rrënja, sythi, degët, degëzat, gjethja, lulja, fruti dhe fara);
- Të përshkruajnë ndryshimet gjatë zhvillimit individual të një peme frutore të shtuar me farë dhe në mënyrë vegetative, duke iu referuar etapave të rritjes (embrionale, rinisë, prodhimtarisë dhe plakjes);
- Të përshkruajnë ciklin vjetor të rritjes dhe etapat e një cikli të plotë;
- Të përshkruajnë fenofazat në periudhën e vegetacionit e të qetësisë të pemëve frutore;
- Të përshkruajnë prodhimin periodik faktorët që e favorizojnë si dhe rrugët për mënjanimin e tij;
- Të përshkruajnë ndikimin e faktorët klimatikë dhe tokësorë mbi ecurinë e vegetacionit dhe prodhimtarisë së pemëve frutore;
- Të përshkruajnë rajonizimin e kulturave drufrutore, ullirit, agrumeve dhe hardhisë në varësi të kushteve klimatiko-tokësore të vendit tonë;
- Të përshkruajnë mënyrat e shtimit të pemëve frutore, ullirit, agrumeve, hardhisë (me farë dhe vegetativ);
- Të përshkruajnë mënyrat e shartimit si dhe mjetet kryesore të realizimit të shartimit;

- Të përshkruajnë kriteret e përzgjedhjes së kulturës për nënshartesë dhe mbishartesë që marrin pjesë në shartim;
Të përshkruajnë karakteristikat kryesore morfo-biologjike të kulturave frutore më të rëndësishme (farore, bërthamore, arore, manore, subtropikale dhe hardhisë);

▪ **Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Pemët frutore” kl. 11 - 68 orë**

Tema 1	Roli, rëndësia dhe klasifikimi i pemëve frutore	4 orë
Tema 2	Organet e rritjes, të zhvillimit dhe të riprodhimit të pemëve frutore	6 orë
Tema 3	Zhvillimi individual i pemëve frutore	6 orë
Tema 4	Roli i faktorëve klimatikë dhe tokësorë në jetën e prodhimtarinë e pemëve frutore	6 orë
Tema 5	Mënyrat e shtimit të pemëve frutore dhe faktorët që ndikojnë në shtimin e tyre	6 orë
Tema 6	Shtimi me farë i pemëve frutore	6 orë
Tema 7	Shtimi vegjetativ me copa i pemëve frutore	8 orë
Tema 8	Shtimi me shartim dhe mënyrat e shtimit me shartim	8 orë
Tema 9	Pajisjet, veglat dhe materialet e nevojshme për shartim	8 orë
Tema 10	Vlerësimi pomologjik i pemëve frutore	10 orë

7. Lënda “Zoohigjienë” (L-19-473-18) Kl. 11 - 68 orë

• **Synimet e lëndës “Zoohigjienë”, kl. 11 – 68 orë**

Në përfundim të trajtimit të lëndës “Zoohigjienë”, klasa 11, nxënësit duhet:

- Të përshkruajnë parimet bazë për mjedisin dhe ndikimin e tij në kafshë.
- Të shpjegojnë rolin e oksigjenit në qëniet e gjalla dhe ndikimin e gazeve të dëmshme në organizëm.
- Të përshkruajnë rolin e rrezatimit diellor në shëndetin dhe prodhimtarinë e kafshëve.
- Të shpjegojnë ndikimin e aklimatizimit në zhvillimin e kafshëve.
- Të përshkruajnë rolin e ujit në organizmin e kafshëve dhe treguesit fiziko-kimik të tij.
- Të hartojnë bilancin e nevojave për ujë të kafshëve në një fermë blegtorale.
- Të përshkruajnë kushtet higjienike që duhet të plotësojnë ushqimet me prejardhje bimore dhe shtazore gjatë ruajtjes, përpunimit dhe përdorimit të tyre.
- Të hartojnë planin e masave organizative për shtegtimin e kafshëve në kullota.
- Të përshkruajnë shërbimet që kryhen për mbajtjen pastër të trupit të kafshës (lëkurës, thundrave, gjirit, etj.).
- Të përshkruajnë kushtet higjienike që duhen plotësuar për kafshët para, gjatë dhe pas pjelljes.
- Të rendisin masat higjienike gjatë mjeljes, ruajtjes, transportit dhe përpunimit të qumështit.
- Të rendisin kushtet që duhen zbatuar për ndërtimin e komplekseve blegtorale për kategori të ndryshme të kafshëve bujqësore.
- Të krahasojnë dezinfektimin mekanik me atë fizik.
- Të përshkruajnë llojet e dezinfektimit mekanik, fizik, kimik në trupin e kafshëve dhe objekte të ndryshme.

▪ **Përmbajtjet e përgjithshme të lëndës “Zoohigjienë”, kl. 11 – 68 orë**

Tema 1	Njohuri të përgjithshme mbi mjedisin	3 orë
Tema 2	Higjiena e ajrit	7 orë
Tema 3	Njohuri mbi motin, klimën dhe mikroklimën	3 orë
Tema 4	Mjedisi termik	3 orë
Tema 5	Mjedisi valor	3 orë
Tema 6	Higjiena e ujit	7 orë
Tema 7	Higjiena e ushqimeve dhe e të ushqyerit	4 orë
Tema 8	Higjiena e kullotave dhe e kullotjes	4 orë
Tema 9	Higjiena e trupit të kafshëve	5 orë
Tema 10	Higjiena e kafshëve të riprodhimit	3 orë
Tema 11	Higjiena e pjelljes dhe kafshëve të porsalindura	5 orë
Tema 12	Higjiena e gjirit, e mjeljes dhe e majmërisë	5 orë
Tema 13	Strehimi i kafshëve	6 orë
Tema 14	Ventilimi	2 orë
Tema 15	Parandalimi i ndotjes së mjedisit	3 orë
Tema 16	Dezinfektimi, dezinfektimi dhe deratizimi	5 orë

IX. Përshkruesit e moduleve të praktikës profesionale të detyruar

1. Moduli: “Marrja e mostrës së tokës për analizë”

Drejtimi: Bujqësi
Niveli: I
Klasa: 10

<i>PERSHKRUESI I MODULIT</i>		
Titulli dhe Kodi	MARRJA E MOSTRËS SË TOKËS PËR ANALIZË	M-14-1133-15
Qëllimi i modulit	Një modul që i pajis nxënësit me aftësi për të kryer punime të hapjes së profilit të tokës, marrjes së mostrës së profilit e të sipërfaqes së tokës bujqësore për analizë.	
Kohëzgjatja e modulit	36 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësi duhet të ketë përfunduar arsimin e detyruar	
Rezultatet e të mësuarit (RM), përmbajtja dhe procedurat e vlerësimit	RM 1 Nxënësi hap profilin dhe merr mostrën e tokës për analizë pedologjike. Përmbajtja <ul style="list-style-type: none">– Përzgjedhja e veglave të punës për marrjen e mostrës në profilin e tokës.– Transportimi i veglave të punës në vendin e duhur.– Zgjedhja e vendit ku do të hapet profili i tokës.– Piketimi i vendit për hapjen profilit të tokës.– Teknika e hapjes së profilit në tre shtresat e saj.– Përcaktimi i shtresave të profilit të tokës.– Teknika e marrjes së mostrës në mesin dhe në të gjithë shtresën e çdo horizonti.– Rregullat e sigurimit teknik dhe ruajtja e mjedisit gjatë hapjes së profilit dhe marrjes së mostrës së tokës për analizë pedologjike. Instrumentet e vlerësimit: <ul style="list-style-type: none">– Vëzhgim me listë kontrolli. Kriteret e vlerësimit: <p>Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të përzgjedhë saktë veglat e dorës për hapjen profilit dhe marrjen e mostrës për analizë pedologjike;	

- të kontrollojë gjendjen fizike të veglave të punës që do të përdoren;
- të përcaktojë vendin ku do të merret mostra sipas kritereve caktuara;
- të piketojë tokën për hapjen e profilit sipas parametrave të duhur;
- të hapë profilin e tokës në tre shtresat e saj;
- të përcaktojë shtresat e profilit sipas karakteristikave përkatëse;
- të marrë mostrën në mesin dhe në të gjithë shtresën e çdo horizonti;
- të përpunojë mostrën pas marrjes (shkrifërim, tharje) për ta përgatitur për analizë.
- të respektojë rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë hapjes së profilit dhe marrjes së mostrës;

RM 2 Nxënësi merr mostrën në sipërfaqe të tokës për analizë agrokimike.

Permbajtja

- Teknika e hapjes së tokës në thellësinë e duhur.
- Teknika e konfigurimit të një drejtkëndëshi dhe diagonaleve të tij në tokë.
- Teknika e marrjes së mostrave në pika të ndryshme.
- Teknika e hapjes në letër dhe tharja e mostrave.
- Largimi i mbetjeve bimore nga mostrat.
- Teknika e përzierjes së mostrave.
- Teknika e nxjerrjes së mostrës mesatare me metodën e diagonaleve.
- Teknika e përpunimit të mostrës.
- Teknika e ambalazhimit dhe etiketimit të mostrës.
- Rregullat e sigurimit teknik dhe ruajtja e mjedisit gjatë marrjes së mostrës në sipërfaqen e tokës për analizë agrokimike.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të hapë tokën në thellësinë nga 0 deri 30 cm;
- të konfigurujë një drejtkëndësh dhe diagonalet e tij në tokë;
- të marrë mostrat në pika të ndryshme;
- të hapë në letër dhe thajë mostrat;
- të largojë mbetjet bimore nga mostrat;
- të përziejë siç duhet mostrat;
- të nxjerrë mostrën mesatare me metodën e diagonaleve;

- të përpunojë me kujdes mostrën e tokës;
- të ambalazhojë dhe etiketojë me kujdes mostrën;
- të respektojë rregullat e sigurimit teknik dhe ruajtjes së mjedisit gjatë marrjes së mostrës në sipërfaqen e tokës;

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe për vlerësimin e nxënësve.

- Ky modul duhet të trajtohet në mjediset për praktikatat profesionale në parcelën pranë shkollës, në ferma bujqësore.
- Instruktori i praktikës duhet të përdorë sa më shumë të jetë e mundur demonstrimet konkrete të punimeve të marrjes së mostrës së tokës për analizë.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për të përdorur veglat dhe pajisjet, fillimisht në mënyrë të mbikqyrur dhe më pas në mënyrë të pavarur.
- Ata duhet të nxiten të diskutojnë në lidhje me punimet e marrjes së mostrës së tokës për analizë.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike për përdorimin e veglave dhe pajisjeve të dorës, si dhe për marrjen e mostrës së tokës për analizë.
- Realizimi i pranueshëm i modulit do të konsiderohet arritja e kënaqshme e të gjitha kritereve të realizimit të specifikuar për çdo rezultat të të mësuarit.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, veglat, pajisjet dhe materialet e mëposhtme:
- Parcelë për kryerjen e praktikës.
 - Vegla te thjeshta të dorës si: kazma, bel etj.
 - Uniforma e punës
 - Letër për vendosjen e mostrave.
 - Letër ambalazhi.
 - Etiketa.
 - Katalog e manuale të ndryshme në ndihmë të zbatimit të modulit.
-

2. Moduli: “Prodhimi i fidanëve të kulturave perimore në farishte”

Drejtimi: Bujqësi
Niveli: I
Klasa: 10

PERSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	PRODHIMI I FIDANËVE TË KULTURAVE PERIMORE NË FARISHTE	(M-14-1428-18)
Qëllimi i modulit	Një modul praktik që i aftëson nxënësit për të ndërtuar farishten, mbjellë farën në farishte për prodhim fidanësh, si dhe për t'u përkujdesur gjatë rritjes së tyre.	
Kohëzgjatja e modulit	54 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësi duhet të ketë përfunduar arsimin e detyruar	
Rezultatet e të mësuarit (RM), përmbajtja dhe procedurat e vlerësimit	RM 1 Nxënësi përgatit tokën për ngritjen e farishtes. Përmbajtja: <ul style="list-style-type: none">– Përzgjedhja e veglat, pajisjeve për përgatitjen e tokës për ndërtimin e farishtes– Përcaktimi i tokës për ndërtimin e farishtes.– Transportimi i veglave, pajisjeve dhe materialeve në vendin e duhur.– Kryerja e plehërimit organik dhe mineral.– Teknika e punimit bazë i tokës me bel.– Teknika e punimeve të tjera plotësuese të tokës me krah.– Teknika e përgatitjes e dherishtes së farishtes.– Ndërtimi i vllajës.– Pastrimi i tokës nga gurët dhe mbeturinat e forta.– Kontrolli i cilësisë së punimeve gjatë përgatitjes së tokës për ngritjen e farishtes.– Zbatimi i rregullave të sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë përgatitjes së tokës për ngritjen e farishtes. Instrumentet e vlerësimit: <ul style="list-style-type: none">– Vëzhgim me listë kontrolli. Kriteret e vlerësimit: <p>Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të përzgjedhë saktë mjetet dhe pajisjet për punimin e tokës për ngritjen e farishtes;	

- të përgatitë sipas nevojës materialet ndihmëse për ndërtimin e farishtes;
- të përcaktojnë sipërfaqen e tokës për ndërtimin e farishtes, sipas kritereve të duhura;
- të transportojë me krah veglat, pajisjet dhe materialet në vendin e duhur të shpërndajë me krah plehun organik dhe mineral sipas kritereve;
- të shpërndajë plehun organik në sipërfaqen e tokës me krahë në sasinë e duhur;
- të kryejë siç duhet punimi bazë i tokës me bel;
- të kryejë shkruftimin e shtratit të mbjelljes me vegla dore;
- të realizojë thërmimin e copave të vogla të tokës me dorë;
- të kryejë ngritje e vllajës sipas parametrave teknik.
- të pastrojë me kujdes tokën nga gurët dhe mbeturinat e tjera të forta;
- të kryejë sheshimin dhe hedhjen e plehut të imët mbi vllajë sipas udhëzimeve;
- të kryejë ujitjen paraprake nëse është e nevojshme;
- të zbatojë saktë rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë përgatitjes së tokës për farishte.

RM 2 Nxënësi mbjell farën në farishte.

Përmbajtja:

- Përzgjedhja farës për mbjellje.
- Përcaktimi i sasisë së farës për mbjellje.
- Dezinfektimi i farës para mbjelljes.
- Trajtimi paraprake e farës për mbjellje.
- Teknika e mbjelljes së farës.
- Hedhja e shtresës së hollë të plehut organik të të imtave.
- Ngjeshja e lehtë e dheut pas mbjelljes.
- Ujitja me shoshë pas mbjelljes.
- Mbulimi i vllajës me materiale të ndryshme.
- Pastrimi i vendit pas mbjelljes së farës në farishte.
- Zbatimi i rregullave të sigurimit teknik e të ruajtjes së mjedisit gjatë mbjelljes së farës në farishte.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përzgjedhë farën sipas cilësisë së farës dhe llojit të kulturave perimore;
- të përcaktojnë saktë sasinë e farës për mbjellje;
- të përcaktojnë saktë kohën e mbjelljes së farës në farishte;
- të trajtojnë para mbjelljes farën nëse është e nevojshme;
- të mbjellë farën në farishte sipas teknikës më të

- përshtatshme me specifikat sipas kulturave perimore;
- të ujisë farishten me shoshë pas mbjelljes së farës;
- të kryejë mbulimin e farishtes me materiale të ndryshme: politilen (PVC), rrogzë, etj.;
- të pastrojë vendin pas mbjelljes së farës në farishte.
- të zbatojë me përpikëri rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë mbjelljes së farës në farishte.

RM 3 Nxënësi prodhon fidanët perimor në farishte.

Përmbajtja:

- Përzgjedhja e veglave dhe materialeve për kryerjen e shërbimeve pas mbjelljes së farës në farishte.
- Kryerja e ujitjes pas mbjelljes së farës.
- Heqja e barërave të këqija.
- Kryerja e rrallimit të bimëve
- Kryerja e plehërimit të lëngshëm.
- Kryerja e spërkatjeve për mbrojtjen e bimëve.
- Kryerja e kalitjes së fidanëve.
- Pastrimi i vendit pas kryerjes së shërbimeve në farishte.
- Zbatimi i rregullave të sigurimit teknik e të ruajtjes së mjedisit gjatë kryerjes së shërbimeve pas mbjelljes.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përzgjedhë veglat dhe materialet e nevojshme për kryerjen e shërbimeve pas mbjelljes së farës në farishte..
- të kryejë ujitjen pas mbjelljes së farës me ujë të pastër dhe jo të ftohtë, me shoshë.
- të heqë barërat e këqija nëse ka;
- të kryejë rrallimet e bimëve duke respektuar distancat e duhura të mbjelljes;
- të kryejë plehërimin e lëngshëm duke mënjanuar djegien e gjetheve;
- të kryejë spërkatjen e fidanëve me lëng bordolez ose zinep sipas udhëzimeve të specialistit;
- të kryejë kalitjen e fidanëve duke siguruar ajrimin farishtes;
- të pastrojë vendin pas kryerjes së shërbimeve në farishte.
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik e të ruajtjes së mjedisit gjatë kryerjes së shërbimeve pas mbjelljes.

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe për vlerësimin

- Ky modul duhet të trajtohet në mjediset e bazës prodhuese të shkollës (mjedise të mbrojtura ose fushë e hapur), në ekonomi bujqësore ku kultivohen perime me fidanë.

e nxënësve.

- Mësuesi i praktikës duhet të përdorë sa më shumë që të jetë e mundur demonstrimet konkrete për përgatitjen e farishtes, dherishtes, përgatitjes së fidanit dhe shërbimeve pas mbjelljes së farës.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete për kryerjen e një sërë operacionesh pune dhe shërbime të ndryshme për prodhimin e fidanëve të kulturave perimore, fillimisht në mënyrë të mbikqyrur e më pas në mënyrë të pavarur.
- Nxënësit, nxiten të diskutojnë në lidhje me proceset e punës e shërbimet e ndryshme që kryhen para dhe gjatë prodhimit të fidanëve të kulturave perimore.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike për realizimin e të gjitha proceseve të punës për prodhimin e fidanëve perimore.
- Mësuesi/Instruktori mund të organizojë vizita mësimore në kultivues të suksesshëm të perimeve si në mjedise të mbrojtura edhe në fushë të hapur.
- Realizimi i pranueshëm i modulit do të konsiderohet arritja e kënaqshme e të gjitha kriterëve të realizimit të specifikuar për çdo rezultat të të mësuarit.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjetet e mëposhtme:
- Farëra perimesh të ndryshme.
 - Vegla të thjeshta dore.
 - Pompa spërkatëse.
 - Plehra kimike, pesticide, dherishte, pleh organik etj.
 - Mjedis i mbrojtur dhe i hapur i përshtatshëm.
 - Libra, broshura, fletëpalosje, katalogë etj.
-

3. Moduli: “Përgatitja e shtretërve për mbjelljen e farave të imëta”

Drejtimi: Bujqësi

Niveli: I

Klasa: 10

<i>PERSHKRUESI I MODULIT</i>	
Titulli dhe kodi	PËRGATITJA E SHTRËTËRVE PËR MBJELLJEN E FARAVE TË IMËTA M-14-1429-18
Qëllimi i modulit	Një modul praktik që i aftëson nxënësit për të ndërtuar shtretër në mënyra të ndryshme sipas llojeve të ndërtimit dhe mënyrave të ngrohjes së tyre për mbjelljen e farave të imëta.
Kohëzgjatja e modulit	54 orë mësimore
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësi duhet të ketë përfunduar arsimin e detyruar
Rezultatet e të mësuarit (RM), përmbajtja dhe procedurat e vlerësimit	RM 1 Nxënësi përgatit shtratit e nxehtë me një dhe dy pjerrësi. <i>Përmbajtja:</i> <ul style="list-style-type: none">– Përzgjedhja e veglat, pajisjeve për përgatitjen e tokës për ndërtimin e shtratit .– Përgatitja e materialeve ndihmëse për ndërtimin e shtratit.– Përcaktimi i tokës për ndërtimin e shtratit.– Transportimi i veglave, pajisjeve dhe materialeve në vendin e duhur.– Pastrimi i sipërfaqes së tokës nga pjesët e ngurta dhe mbeturinat.– Hapja e kanalit (trashesë) së shtratit.– Ndërtimi i mureve anësore (kasa) të shtratit.– Përzgjedhja e mbulesave dhe mbulimi i shtratit.– Kontrolli i cilësisë së punimeve të kryera.– Zbatimi i rregullave të sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë përgatitjes së tokës për ngritjen e shtratit. <i>Instrumentet e vlerësimit:</i> <ul style="list-style-type: none">– Vëzhgim me listë kontrolli. <i>Kriteret e vlerësimit:</i> <p>Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të përzgjedhë saktë mjetet dhe pajisjet për punimin e tokës për ngritjen e shtratit;– të përgatitë sipas nevojës materialet ndihmëse për ndërtimin e shtratit;

- të përcaktojë sipërfaqen e tokës për ndërtimin e shtratit, sipas kundrejtimit të shtretërve (me një pjerrësi lindje – perëndim dhe me dy pjerrësi veri-jug).
- të transportojë me krah veglat, pajisjet dhe materialet në vendin e duhur ;
- të pastrojë me kujdes tokën nga gurët dhe mbeturinat e tjera të forta;
- të hapë kanalin sipas kriterëve të elementëve gjatësi 8-20 m, gjerësi 1.4-1.5 m dhe thellësi 40-60 cm;
- të ndërtojë muret sipas kriterëve gjatësi 8-20m,t hellësi nga jugu 20 cm, veri 30 cm, pjerrësi 10cm;
- të përzgjedhë mbulesat e shtratit sipas materialeve që disponon shkolla (xham, plastmas, rrogz) dhe të mbulojë shtretërit;
- të kontrollojë cilësinë e kryerjes së punimeve sipas instruksionit të përcaktuar;
- të zbatojë saktë rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë përgatitjes së tokës për ngritjen e farishtes.

RM 2 Nxënësi përgatit plehun e stallës për ngrohjen e shtratit.

Përmbajtja:

- Grumbullimi i plehut të stallës.
- Tharja e plehut të stallës.
- Sistemimi në kavaleta i plehut.
- Ngrohja natyrale e plehut.
- Ngrohja artificiale e plehut .
- Mbushja e shtretërve me pleh.
- Zbatimi i rregullave të sigurimit teknik e të ruajtjes së mjedisit gjatë përgatitjes së shtratit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të grumbullojë plehun sipas llojit duke iu referuar kohës së mbledhjes;
- të thajë plehun sipas teknikave të përcaktuara, kryesisht në shtresa 50 cm trashësi;
- të sistemojë plehun e tharë në kavaleta sipas kriterëve ku, për çdo 20- 50cm trashësi ngjishet për largimin e ajrit, si dhe me lartësi 1.5 -2m dhe gjerësi 3-4m;
- të realizojë ngrohjen natyrale të plehut të stallës deri sa temperatura e plehut të jetë 10⁰C ose të ngrohet dretpërsëdrejti në kanalin e shtratit;
- të kryejë ngrohje artificiale të plehut sipas mundësive të

- shkollës (me pleh kuajsh ose gëlqere të pashuar) sipas kritereve të përcaktuara që kërkon secila mënyrë;
- të mbushë shtratin me plehun e përgatitur sipas kritereve të përcaktuara;
 - të zbatojë me përpikëri rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë përgatitjes së plehut të stallës për ngrohjen e shtratit.

RM 3 Nxënësi përgatit dherishten për mbushjen e shtratit.

Përmbajtja:

- Grumbullimi i plehut të kalbur mirë.
- Grumbullimi i dheut për dherishte.
- Përgatitja e dherishtes.
- Dezinfectimi i dherishtes.
- Kombinimi i përzierjeve të dherishteve.
- Zbatimi i rregullave të sigurimit teknik e të ruajtjes së mjedisit gjatë kryerjes së përgatitjes së dherishtes dhe kubikëve.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të grumbullojë plehun organik të kalbur mirë;
- të grumbullojë dhë për dherishte nga toka në thellësinë 25cm të plehëruara mirë me pleh organik;
- të kryhet bashkimi i plehut dhe dheut në raportin 2:1 duke e përzier mirë në një vend të pastër;
- të kryejë dezinfektimin e dherishtes me disa mënyra: formalinë, gur kali, vapam sipas kritereve të përcaktuara të përdorimit të tyre;
- të kombinojnë përzierjet e dherishteve sipas këtyre kombinimeve; a) 60% pleh i kalbur mirë, 30% torfë, 8% dhë dhe 2% rërë; b) 85% pleh i kalbur mirë dhe 15 % dhë + rërë;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik e të ruajtjes së mjedisit gjatë kryerjes së përgatitjes së dherishtes për mbushjen e shtratit.

RM 4 Nxënësi përgatit shtratin për mbjelljen e farave të imta.

Përmbajtja:

- Zbrazja e shtratit.
- Pastrimi i mjedisit brenda dhe rrotull shtratit.
- Grumbullimi i materialit drunor.
- Dezinfectimi i shtratit.
- Hedhja e shtresës së parë në shtrat.

- Hedhja e shtresës sëdytë, plehut të nxehtë në shtrat.
- Shpërndaja e njëtrajtëshme e plehut në shtrat.
- Ngjeshja e plehut të hedhur.
- Pluhurosja e plehut të nxehtë me gëlqere të shuar.
- Hedhja e shtresës së tretë, dherishtes në shtrat me trashësi të ndryshme.
- Mbulimi dhe zbulimi i shtretërve pas mbushjes.
- Nivelimi i dherishten me dërrasë.
- Zbatimi i rregullave të sigurimit teknik e të ruajtjes së mjedisit gjatë përgatitjes së shtretërve për mbjelljen e farave të imta.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të pastrojë shtratin nga mbeturinat bimore të pakalbura;
- të pastrojë vendin rreth e rrotull shtratit nga papastërtitë dhe barërat e këqija;
- të grumullojë materialin drunor të pastruar dhe dezinfektuar para futjes në shtrat;
- të dezinfektojë shtratin me tretësirë sulfat bakri 5% ose sulfat hekuri 10% për të mbrojtur shtratin nga dëmtuesit dhe sëmundjet;
- të hedhë shtresën e parë në fund të shtratit prej 8-10 cm (shkarpa , tallash mbeturina bimore etj.), për të siguruar kullimin e shtratit dhe ruajtjen e ngrohtësisë së tij;
- të hedhë plehun e nxehtë si material ngrohës që varion nga 20-60cm thellësi sipas llojit të shtratit;
- të shpërndajë njëtrajtësisht plehun në shtrat;
- të ngjeshë plehun e hedhur për të ruajtur ngrohtësinë dhe mënjanimin e një pjese të ajrit;
- të pluhurosë plehun e ngrohtë me gëlqere të shuar për parandalimin e disa kërpudhave;
- të hedhë shtresën e dherishtes në shtrat pasi ka filluar ngrohja e plehut, në të kundërt izolon shtresën e plehut nga ajri dhe mikrogjallesat;
- të realizojë trashësi të ndryshme të dherishtes sipas qëllimit të prodhimit të fidanëve (të artitur në kubikë 6-8cm, pa artitur 18-20cm dhe për prodhim të drejtpërdrejtë të perimeve në shtrat 25-30cm.
- të mbulojë shtratin pas mbushjes për 3-4 ditë për të ngrohur dherishten;
- të mbulojë e zbulojë shtratin pas 3-4 ditëve për të përzierë dherishten në thellësi 10cm për të mënjeluar sasi të tepërta të CO₂, ajrosjen dhe dallimin e barërave të këqija

- që kanë mbirë;
- të nivelojë dherishten me dërrasë për gatishmërinë e shtratit për mbjelljen e farës;
- të zbatojë me përpikëri rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë përgatitjes së shtretërve për mbjelljen e farave të imta.

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe për vlerësimin nxënësve.

- Ky modul duhet të trajtohet në mjediset e bazës prodhuese të shkollës (mjedise të mbrojtura ose fushë e hapur), në ekonomi bujqësore ku kultivohen perime me fara të imta.
- Mësuesi i praktikës duhet të përdorë sa më shumë që të jetë e mundur demostrimet konkrete për përgatitjen e shtretërve dhe të plehut organik, mbushjen e tyre me pleh organik dhe dherishte.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete për kryerjen e një sërë operacionesh pune në mbushjen e shtretërve me pleh organik, fillimisht në mënyrë të mbikëqyrur dhe më pas të pavarur.
- Nxënësit, nxiten të diskutojnë në lidhje me proceset e punës dhe rëndësinë e kryerjes së tyre.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike për realizimin e të gjitha proceseve gjatë përgatitjes së shtretërve për mbjelljen e farave të imta.
- Mësuesi/Instruktori mund të organizojë vizita mësimore në kultivues të suksesshëm të perimeve si në mjediset e mbrojtura edhe në fushë të hapur në mënyrë që nxënësit të shohin dhe të praktikohen në proceset e punës së përgatitjes së shtretërve për mbjelljen e farave të imta.
- Realizimi i pranueshëm i modulit do të konsiderohet arritja e kënaqshme e të gjitha kritereve të realizimit të specifikuar për çdo rezultat të të mësuarit.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjetet e mëposhtme:
- Pleh stalle ikalbur mirë.
 - Dhë dhe rërë.
 - Preparate dezinfektuese.
 - Vegla të thjeshta dore.
 - Korniza xhami, rrogoz,plastmas.
 - Mjedis i mbrojtur dhe i hapur i përshtatshëm.
 - Libra, broshura, fletëpalosje, katalogë etj.
-

4. Moduli “Të ushqyerit e kafshëve bujqësore”

Drejtimi: Bujqësi
Niveli: I
Klasa: 10

PËRSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kod	TË USHQYERIT E KAFSHËVE BUJQËSORE	M-28-1430-18
Qëllimi i modulit	Një modul që i pajis nxënësit me aftësi për të përgatitur ushqimet, për të ushqyer kafshët në regjim stallor, si dhe në kullotje të lirë.	
Kohëzgjatja e modulit	36 orë mësimorë	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësi duhet të ketë përfunduar arsimin e detyruar	
Rezultatet e të mësuarit (RM), përmbajtja dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi përzgjedh ushqimet për të ushqyer kafshët në regjim stallor.</p> <p>Përmbajtja</p> <ul style="list-style-type: none">– Përgatitja e uniformës dhe veglave të thjeshta të nevojshme për zgjedhjen e ushqimeve.– Përzgjedhja e ushqimeve të gjelbra për kafshët.– Përzgjedhja e bimëve rrënjorë si ushqim për kafshët.– Përzgjedhja e ushqimeve të ashpra për kafshët.– Përzgjedhja e ushqimeve të koncentruara për kafshët.– Përzgjedhja e ushqimeve me prejardhje shtazorë.– Zbatimi i rregullave të ruajtjes së mjedisit gjatë përzgjedhjes së ushqimeve. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">– Vëzhgim me listë kontrolli.– Pyetje-përgjigje me gojë <p>Kriteret e vlerësimit:</p> <p>Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– Të përzgjedhë saktë ushqimet e gjelbra.– Të përzgjedhë saktë bimët rrënjorë që përdoren si ushqim për kafshët.– Të përzgjedhë saktë ushqimet e ashpra: bar i thatë, kashtë, silazh, bërsi të ndryshme, etj.– Të përzgjedhë saktë ushqimet e koncentruara, drithra të bluara dhe të pabluara, si misër, grurë, elb, thekër, tërshërë, soja, luledielli, etj.– Të përzgjedhë saktë ushqimet me prejardhje shtazorë, si	

-
- miell peshku, miell mishi, miell kockash, qumësht, vezë, etj.
 - Të zbatojë me kujdes rregullat e ruajtjes së mjedisit gjatë përzgjedhjes së ushqimeve për kafshët bujqësorë.

RM 2 Nxënësi ushqen kafshët në regjim stallor.

Përmbajtja

- Përzgjedhja e veglave për të realizuar ushqyerjen e kafshëve me regjim stallor.
- Përzgjedhja e llojit të ushqimit.
- Kontrolli paraprak organoleptik i ushqimit.
- Pastrimi i grazhdit për vendosjen e ushqimit.
- Përpunimi i ushqimeve në punishten e ushqimeve.
- Transportimi i ushqimeve nga depoja apo magazina për në ambientin e stallës.
- Ndarja racionale e ushqimit për krerë.
- Hedhja e ushqimit të racionuar në grazhd.
- Zbatimi i rregullave të sigurimit teknik e të ruajtjes së mjedisit gjatë të ushqyerit të kafshëve shtëpiake.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- Të përzgjedhë veglat e nevojshme të punës për të ushqyer kafshët bujqësorë;
- Të përzgjedhë llojin e ushqimit sipas llojit dhe nevojës së kafshës me regjim stallor;
- Të bëjë pastrimin e grazhdit përpara hedhjes së ushqimit;
- Të bëjë përpunimin paraprak të ushqimeve: copëtimin, lagien etj, për kafshët bujqësorë, në varësi të llojit të ushqimit;
- Të kontrollojë cilësisë e ushqimeve të magazinuara me anë të prekjës, nuhatjes dhe dallimit të ngjyrës së ushqimeve;
- Të transportojë ushqimet nga magazina në stallë me krah ose mjete të tjera të thjeshta sipas llojit të ushqimit;
- Të bëjë ndarjen racionale të ushqimit për krerë bazuar në moshën dhe drejtimin e mbarështimit të tyre;
- Të realizojë vendosjen e ushqimeve në vendin e caktuar për ngrënie (grazhd);
- Të zbatojë rregullat e sigurimit teknik e të ruajtjes së mjedisit gjatë të ushqyerit të kafshëve bujqësorë në fermë.

RM 3 Nxënësi kryen kullotjen e lirë të kafshëve bujqësorë.

Përmbajtja

- Përcaktimi i territorit ku do të kullotin kafshët bujqësorë të fermës.

- Përgatitja e mjedisit për kullotjen e kafshëve shtëpiake.
- Përgatitja e kafshëve për kullotje.
- Lëshimi i kafshëve në fushë të hapur.
- Të ushqyerit e kafshëve me kalime në kullotë
- Përdorimi i gardheve elektrike dhe pengesave në kullotë për kullotjen e lirë të kafshëve.
- Ndalimi i kafshëve në vendin më të përshtatshëm për kullotje.
- Ruajtja e kafshëve në fushë të hapur.
- Kthimi i kafshëve në fermë.
- Rregullat e sigurisë në punë dhe ruajtja e mjedisit gjatë kullotjes së kafshëve bujqësorë.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- Të përcaktojë territorin e duhur për kullotjen e kafshëve bujqësorë;
- Të përgatitë mjedisin për kullotjen e kafshëve shtëpiake;
- Të përgatitë kafshët për daljen në kullotë;
- Të ushqejë kafshët me kalime, sipas një praktike pozitive fermere;
- Të realizojë kullotjen e lirë të kafshëve;
- Të përdorë gardhet elektrike dhe pengesave të tjera në kullotë, kur është e nevojshme;
- Të ndalojë kafshët në vendin më të përshtatshëm për kullotje;
- Të kujdeset për kafshët në fushë të hapur;
- Të kthejë shëndosh e mirë kafshët në fermë;
- Të zbatojë rregullat e sigurisë në punë dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë të ushqyerit të kafshëve në kullotë.

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe për vlerësimin e nxënësve.

- Ky modul duhet të trajtohet në territorin e fermës së shkollës dhe territore të tjera të përshtatshme për kullotje pranë shkollës.
- Mësuesi/instruktori mund të organizohen edhe vizita në ferma blegtorale të cilat mbarështojnë blegtorinë me regjim stallor.
- Instruktori i praktikës duhet të përdorë sa më shumë të jetë e mundur demonstrimet konkrete të metodave të të ushqyerit të kafshëve.
- Instruktori duhet të përdorë tekste standarde dhe manuale që kanë të bëjnë me vlerat ushqyese të ushqimeve të fermës dhe përshtatshmërinë e tyre për lloje të ndryshme kafshësh.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për përzgjedhjen e ushqimeve, transportimin e tyre në stallë, si dhe për realizimin e të ushqyerit të kafshëve me regjim stallor apo

kullotje të lirë, fillimisht në mënyrë të mbikqyrur dhe më pas në mënyrë të pavarur.

- Gjatë vlerësimit të nxënësve duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike për realizimin e proceseve të punës për të ushqyerit të kafshëve me regjim stallor ose kullotje të lirë.
- Realizimi i pranueshëm i modulit do të konsiderohet arritja e kënaqshme e të gjitha kritereve të realizimit të specifikuara për çdo rezultat të të mësuarit.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, veglat, pajisjet dhe materialet e mëposhtme:

- Fermë për rritjen e kafshëve.
 - Tokë kullosorë.
 - Punishte ushqimi.
 - Magazinë ushqimi.
 - Depo silazhi.
 - Tabela analitike të ushqimeve.
 - Tabela për nevojat ushqimorë të kafshëve.
 - Mjete të tjera vizuale.
 - Manuale praktike për të ushqyerin e kafshëve.
 - Katalogje ushqimesh etj.
-

5. Moduli: “Përdorimi i veglave të dorës në bujqësi”

Drejtimi: Bujqësi

Niveli: I

Klasa: 11

PËRSHKRUESI I MODULIT

Titulli DHE KODI	PËRDORIMI I VEGLAVE TË DORËS NË BUJQËSI	(M-04-1431-18)
Qëllimi i modulit	Një modul që i pajis nxënësit me aftësi për të përdorur veglat e dorës në punimin e tokës, kryerjen e shërbimeve të ndryshme, mbledhjen, grumbullimin dhe transportin e prodhimeve bujqësore.	
Kohëzgjatja e modulit	69 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar kl.10 në drejtimin mësimor “Bujqësi”.	

Rezultatet e të mësuarit (RM), përmbajtja dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi kryen punimin e tokës me vegla të thjeshta dore. Përmbajtja</p> <ul style="list-style-type: none">– Përzgjedhja e veglave dhe pajisjeve të dorës për punimin e tokës.– Kontrolli fizik i veglave të dorës.– Caktimi dhe pastrimi i parcelës ku do të kryhen punimet.– Transportimi i veglave dhe pajisjeve të dorës– Teknika e punimit të tokës me bel.– Teknika e copëtimit të plisave me shat.– Teknika e gërmimit të tokës me kazëm.– Teknika e shkrifërimit të tokës me shat.– Teknika e nivelimit të tokës me krëhër.– Kontrolli i cilësisë së punimeve të tokës.– Rregullat e sigurimit teknik dhe ruajtja e mjedisit gjatë punimit të tokës me vegla dore. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">- Vëzhgim me listë kontrolli. <p>Kriteret e vlerësimit:</p> <p>Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të përzgjedhë saktë veglat e dorës për punimin e tokës: bel, shat dhe kazmës sipas llojit të tokës;– të kryejë kontrollin fizik të veglave të dorës;– të pastrojë parcelën nga objektet e forta;
---	--

-
- të kthejë tokën me bel sipas llojit të tokës;
 - të copëtojë plisat me shat sipas treguesve cilësorë;
 - të gërmojë tokën me kazëm sipas llojit të tokës;
 - të shkrifërojë tokën sipas nevojës me shat;
 - të nivelojë tokës sipas nevojës me krëhër;
 - të kontrollojë cilësinë e punimeve të tokës sipas kritereve të caktuara;
 - të respektojë rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë punimit të tokës me bel, shat dhe kazëm.

RM 2 Nxënësi kryen shërbime kulturore me veglat e dorës

Përmbajtja

- Përzgjedhja e veglave të dorës për kryerjen e shërbimeve kulturore.
- Kryerja e capitjes së lehtë të kores së tokës.
- Kryerja e prashitjes së bimëve.
- Kryerja e mbathjes së bimëve.
- Kryerja e shkuljes së barërave të këqija.
- Grumbullimi dhe largimi i barërave të shkulura nga parcela.
- Kryerja e rrallimit të bimëve.
- Kryerja e plehërimit plotësues të bimëve.
- Kryerja e ujitjes së bimëve.
- Kontrolli i cilësisë së shërbimive kulturore.
- Rregullat e sigurimit teknik dhe ruajtja e mjedisit gjatë kryerjes së shërbimeve kulturore.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përzgjedhë saktë veglat e dorës: cap, krëhër, kultivator dore, mbathës dhe rrotullues sipas llojit të shërbimit, tezga, karroca dore, ujitëse me vrime, kova etj;
- të kryejë me cilësi capitjen e tokës me cap;
- të kryejë me cilësi prashitjen e kulturave me shat;
- të kryejë me cilësi mbathjen e bimëve me shat;
- të kryejë me cilësi shkrifërimin e tokës me cap dhe shat;
- të kryejë me cilësi nivelimin e tokës me krëhër;
- të kryejë me cilësi shkuljen e barërave të këqija me shat;
- të kryejë largimin e barërave të shkulura me krah, tezgë ose karrocë dore;
- të kryejë me cilësi rrallimin e bimëve me shat;
- të kryejë me cilësi plehërimet plotësuese të bimëve sipas teknikës së caktuar;
- të kontrollojë cilësinë e kryerjes së shërbimive kulturore

- sipas kërkesave kulturore;
- të respektojë rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë kryerjes së shërbimeve kulturore

RM 3 Nxënësi kryen mbledhjen dhe përpunimin e prodhimeve me vegla dore.

Përmbajtja

- Përzgjedhja e veglave të dorës për mbledhjen e prodhimeve dhe përpunimin e prodhimeve.
- Teknika e korrjes me drapër.
- Teknika e kositjes me kosë.
- Teknika e mbledhjes dhe e kthimit me cfurk dhe krehër.
- Ngarkimi i prodhimit për transport.
- Transporti i prodhimit me krah, tezgë, karroca dore etj.
- Kontrolli i cilësisë së kryerjes së mbledhjes dhe përpunimit të prodhimeve.
- Rregullat e sigurimit teknik dhe ruajtja e mjedisit gjatë kryerjes së mbledhjes dhe manipulimit të prodhimeve.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përzgjedhë saktë veglat e dorës: drapër, sfurk, krëhrër mbledhës, tezgë, karroca dore;
- të kryejë me cilësi korrjen me drapër sipas specifikave të kulturave;
- të kryejë në lartësinë e duhur kositjen e barit;
- të kryejë kthimin e barit për tharje;
- të grumbullojë me kujdes prodhimin sipas specifikave të kulturave;
- të përgatitë prodhimin e korrur për transport;
- të transportojë prodhimet me krah, shpinë, karrocë dore etj sipas llojit të prodhimit;
- të kontrollojë cilësinë e kryerjes së mbledhjes dhe përpunimit të prodhimit sipas drejtimit ekonomik
- të respektojë rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë kryerjes së mbledhjes dhe përpunimit të prodhimit;

dhëzime për zbatimin e modulit dhe për vlerësimin e nxënësve.

- Ky modul duhet të trajtohet në mjediset për praktikën profesionale në parcelën pranë shkollës, në ferma bujqësore.
- Instruktori i praktikës duhet të përdorë sa më shumë të jetë e mundur demonstrimet konkrete të punimeve të thjeshta bujqësore me anë të veglave të dorës.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për

të përdorur veglat dhe pajisjet e dorës fillimisht në mënyrë të mbikqyrur dhe më pas në mënyrë të pavarur.

- Ata duhet të nxiten të diskutojnë në lidhje me punimet e thjeshta bujqësore dhe veglave me anë të të cilave realizohen këto punime.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike për realizimin e proceseve të thjeshta të punës në bujqësi si dhe përdorimin e veglave dhe pajisjeve të dorës.
- Realizimi i pranueshëm i modulit do të konsiderohet arritja e kënaqshme e të gjitha kritereve të realizimit të specifikuar për çdo rezultat të të mësuarit.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, veglat, pajisjet dhe materialet e mëposhtme:

- Parcelë për kryerjen praktikën
 - Vegla te thjeshta të dorës si: kazma, bel, shat, cfurqe, krehëra etj
 - Tezga.
 - Karroca dore.
 - Uniforma e punës
 - Letër për vendosjen e mostrave.
 - Letër ambalazhi.
 - Etiketa.
 - Katalog e manuale bujqësore e blegtorale.
-

6. Moduli “Shartimi me kalem në pemët frutore”

Drejtimi: Bujqësi

Niveli: I

Klasa: 11

PËRSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kod	SHARTIMI ME KALEM NË PEMËT FRUTORE	M-14-1432-18
Qëllimi i modulit	Një modul praktik që aftëson nxënësit për të kryer procese të thjeshta pune të shartimit me kalem me çarje të plotë dhe me kalem nën lëvore në pemët frutore.	
Kohëzgjatja e modulit	85 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar kl.10 në drejtimin mësimor “Bujqësi”.	
Rezultatet e të mësuarit (RM), përmbajtja dhe procedurat e vlerësimit	RM 1 Nxënësi kryen shartim me kalem me çarje të plotë në kulturat farore. Permbajtja: <ul style="list-style-type: none">– Përzgjedhja e veglave, pajisjeve dhe materialeve për shartim me kalem me çarje të plotë në kulturat farore.– Transportimi i veglave, pajisjeve e materialeve.– Përgatitja e e veglave, pajisjeve dhe materialeve për kryerjen e shartimit.– Përzgjedhja e kulturës dhe pemëve për shartim.– Përzgjedhja e kulturës dhe pemëve për marjen e kalemave të mbishartesës.– Prerja e kalemave të mbishartesës.– Teknika e përgatitjes së nënshartesës.– Teknika e përgatitjes së kalemmit si mbishartesë.– Teknika e vendosjes dhe puthitjes së nënshartesës dhe mbishartesës.– Teknika e lidhjes së vendit të shartimit.– Izolimi i vendit të shartimit.– Kontrolli i zënies së shartimit.– Pastrimi i vendit të punës pas kryerjes së shartimit.– Zbatimi i rregullave të sigurimit teknik dhe mbrojtjes së mjedisit gjatë shartimit me kalem në kulturat farore. Instrumentet e vlerësimit: <ul style="list-style-type: none">– Vëzhgim me listë kontrolli Kriteret e vlerësimit:	

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- Të përzgjedhë materialet, veglat e pajisjet përkatëse për shartim me kalem me çarje të plotë në kulturat farore.
- Të transpotojë veglat, pajisjet e materialet në pemëtore.
- Të përgatisë veglat, pajisjet dhe materialet e nevojshme për shartim.
- Të përcaktojë llojin e kulturës dhe pemët që do të shartohen me kalem me çarje të plotë sipas kritereve të përcaktuara.
- Të përcaktojë llojin e kulturës dhe pemët ku do të merën copat për mbishartesë sipas kritereve të përcaktuara.
- Të realizojë prerjen e copave të mbishartesës sipas hapave të punës.
- Të shtratifikojë në rërë të pastër dhe të ruajë copat në kushte optimale.
- Të zbatojë teknikën e prerjeve për përgatitjen e nënshartesës.
- Të zbatojë teknikën e prerjeve për përgatitjen e kalemave si mbishartesë.
- Të realizojë vendosjen dhe puthitjen e mbishartesës me nënshartesën sipas procedurës.
- Të kryejë lidhjen e vendit të shartimit sipas rregullit të duhur.
- Të kryejë izolimin e vendit të shartimit me mastiç.
- Të kontrollojë në mënyrë të vazhdueshme zënien e shartimit.
- Të pastrojë vendin e punës pas kryerjes së shartimit sipas rregullit.
- Të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të mbrojtjes së mjedisit gjatë shartimit me kalem me çarje të plotë në kulturat farore.

RM 2 Nxënësi kryen shartim me kalem nën lëvore.

Përmbajtja:

- Përzgjedhja e materialeve, veglave, pajisjeve përkatëse për shartim nën lëvore.
- Transportimi i veglave, pajisjeve e materialeve në vendin e punës dhe përgatitja e tyre.
- Përcaktimi i pemëve për shartim.
- Prerja rrafsh ose me pak pjerrësi e nënshartesës.
- Çarja vertikale e lëvres së nënshartesës me gjatësi 3-4 cm.
- Hapja e lëvres së çarë nga druri.
- Përgatitja në formë gjuhëze e mbishartesës me dy sytha (kalemi).

- Vendosja me kujdes e mbishartesës te nënshartesës.
- Puthitja e gjuhëzës së mbishartesës me drurin e zbuluar të nënshartesës.
- Lidhja e kalemit të shartuar nga poshtë -lart.
- Izolimi i vendit të shartimit me mastiç.
- Afrimi i dheut afër pikës së shartimit.
- Zbatimi i rregullave të sigurimit teknik dhe të ruajtja e mjedisit gjatë shartimit me kalem nën lëvore.

Instrumentet e vlerësimit

- Vëzhgim me listë kontrolli

Kriteret e vlerësimit

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- Të për zgjedhë materialet, veglat, pajisjet përkatëse për shartim nën lëvore.
- Të transportojë veglat, pajisjet, materialet në vendin e punës dhe t'i përgatisë ato për punë.
- Të përcaktojë pemët që do të shartohen (ulli, hurmë, man).
- Të presë rrafsh ose me pak pjerrësi nënshartesën.
- Të çajë vertikalisht lëvoren e nënshartesës me gjatësi 3-4 cm.
- Të përgatisë me kujdes në formë gjuhëze me dy sytha (kalemi) mbishartesën.
- Të vendosë me kujdes mbishartesën te nënshartesës.
- Të puthisë, siç duhet, gjuhëzën e mbishartesës me drurin e zbuluar të nënshartesës.
- Të lidhë me kujdes, kalemin e shartuar nga poshtë -lartë.
- Të izolojë vendin e shartimit me mastiç sipas procedurës.
- Të afrojë me kujdes dheun afër pikës së shartimit.
- Të zbatojë me rigorizitet rregullat sigurimit teknik dhe ruajtjen e mjedisit gjatë shartimit me kalem nën lëvore.

Udhëzime për zbatimin e modulit

- Ky modul duhet të trajtohet kryesisht në mjediset e shkollës ose në pemëtore pranë saj.
- Instruktori i praktikës, duhet të përdorë, sa më shumë të jetë e mundur, demonstrime konkrete të përgatitjes për punë, të shartimit me kalem me çarje të plotë, të shartimit me kalem nën lëvore të pemëve frutore.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune të përgatitjes për punë, të shartimit me kalem me çarje të plotë dhe nën lëkurë të pemëve frutore, fillimisht në mënyrë të mbiqëkyrur dhe më pas të pavarur.
- Instruktori i praktikës duhet të mbikqyrë përdorimin dhe mirëmbajtjen e veglave, mjeteve dhe materialeve për shartimin në vend të kulturave drufrutore.

-
- Instruktori i praktikës duhet të mbikqyrë respektimin e rregullave të sigurimit teknik, të mbrojtjes së mjedisit gjatë shartimit me kalem të pemëve frutore.
 - Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike, të përgatitjes për punë, të shartimit me kalem me çarje të plotë, të shartimit me kalem nën lëvore të pemëve frutore.
 - Realizimi i pranueshëm i modulit do të konsiderohet arritja e kënaqshme e të gjitha kritereve të realizimit të specifikuara për çdo rezultat të të mësuarit.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, pajimet dhe materialet e mëposhtme:

- Thika shartimi
 - Gërshërë
 - Rrafje
 - Mastic shartimi
 - Piketa, etiketa
 - Plehra kimike
 - Pesticide
 - Rërë .
 - Nënshartesa dhe kalema
-

7. Moduli “Mirëmbajtja e makinave bujqësore”

Drejtimi: Bujqësi
Niveli: I
Klasa: 11

<i>PERSHKRUESI I MODULIT</i>		
Titulli dhe kod	MIRËMBAJTJA E MAKINAVE BUJQËSORE	M-36-148-18
Qëllimi i modulit	Një modul që aftëson nxënësit për mirëmbajtjen e pajisjeve mekanike që përdoren për kryerjen e punimeve bujqësore.	
Kohëzgjatja e modulit	66 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar kl.10 në drejtimin mësimor “Bujqësi”.	
Rezultatet e të mësuarit (RM), përmbajtja dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi kryen përgatitjet për mirëmbajtjen e makinerive bujqësore. <i>Përmbajtja</i></p> <ul style="list-style-type: none">– Përgatitja individuale për punë me kompletin e veshjes së përshtatshme– Përzgjedhja e materialeve, veglave dhe pajisjeve përkatëse për kryerjen e mirëmbajtjes së makinerive– Kontrolli i gjendjes fizike të makinerive para dhe pas kryerjes së punimeve bujqësore– Rregullat e sigurimit teknik dhe ruajtja e mjedisit gjatë mirëmbajtjes së makinerive <p><i>Instrumentet e vlerësimit:</i></p> <ul style="list-style-type: none">– Vëzhgim me listë kontrolli. <p><i>Kriteret e vlerësimit:</i> Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të realizojë me korrektësi radhën e përgatitjes për punë– të përzgjedhë materialet, veglat dhe pajisjet përkatëse për kryerjen e mirëmbajtjes së makinerive– të kryejë me saktësi kontrollin e makinerive dhe të përcaktojë llojin e mirëmbajtjes për çdo makineri– të zbatojë me rigorozitet rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë mirëmbajtjes së makinerive <p>RM 2 Nxënësi kryen pastrimin e makinerive. <i>Përmbajtja</i></p> <ul style="list-style-type: none">– Pastrimi i makinerive nga pluhuri– Pastrimi i makinerive nga balta.	

- Pastrimi i makinerive nga vajrat.
- Pastrimi i makinerive nga mbetje të tjera
- Rregullat e sigurimit teknik dhe ruajtja e mjedisit gjatë pastrimit të makinerive.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të pastrojë me cilësi makineritë nga pluhuri;
- të pastrojë me cilësi makineritë nga balta;
- të pastrojë me cilësi makineritë nga vajrat,
- të pastrojë me cilësi makineritë nga mbetjet e tjera;
- të pastrojë me cilësi makineritë nga graso;
- të zbatojë me rigorozitet rregullat e sigurimit teknik dhe ruajtjes së mjedisit gjatë pastrimit të makinerive

RM 3 Nxënësi kryen lubrifikimin e makinerive.

Përmbajtja

- Përzgjedhja e graso.
- Gratatimi i pjesëve të makinerive.
- Matja e sasisë së vajit dhe ujit.
- Ndërrimi i vajit dhe ujit.
- Rregullat e sigurimit teknik dhe ruajtjes së mjedisit gjatë gratatimit të makinerive.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përzgjedhë grason e duhur;
- të grasatojë me cilësi pjesët e makinerive;
- të masë sasinë e vajit në karter dhe sasinë e ujit në depozitën e radiatorit;
- të hedhë vajin dhe ujin;
- të zbatojë me rigorozitet rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë gratatimit, matjes së nivelit të vajit dhe ujit, si dhe të hedhjes së vajit dhe të ujit.

RM 4 Nxënësi kryen mirëmbajtjen në ruajtje të makinerive bujqësore.

Përmbajtja

- Lyerja me vaj të djegur e pjesëve të ekspozuara ndaj oksidimit.
- Lyerja me bojë e pjesëve të ndryshme të makinerive.
- Mbulimi i makinerive bujqësore.
- Rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë

lyerjes me vajra të djegur e bojëra

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të lyejë me kujdes me vaj të djegur të gjitha pjesët e ekspozuara ndaj oksidimit
- të lyejë me bojëra të përshtatshme pjesë të ndryshme të makinerive
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë mirëmbajtjes së makinerive në ruajtje;

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe për vlerësimin nxënësve.

- Ky modul duhet të trajtohet në mjediset e parkut të makinerive bujqësore.
- Instruktori i praktikës duhet të përdorë sa më shumë të jetë e mundur demonstrimet konkrete për punimet e mirëmbajtëse së makinerive në ruajtje.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për punimet për mirëmbajtjen e makinerive në ruajtje, fillimisht në mënyrë të mbikqyrur dhe më pas në mënyrë të pavarur.
- Ata duhet të nxiten të diskutojnë në lidhje me punimet për mirëmbajtjen e makinerive në ruajtje.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike për realizimin e proceseve të punës për mirëmbajtjen e makinerive në ruajtje.
- Realizimi i pranueshëm i modulit do të konsiderohet arritja e kënaqshme e të gjitha kriterëve të realizimit të specifikuar për çdo rezultat të të mësuarit.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, veglat, pajisjet dhe materialet e mëposhtme:
- Mjedisi i parkut të makinerive bujqësore ku do të bëhen punimet mirëmbajtëse.
 - Komplet i veglave, veshjes, pajisjeve dhe materialeve të nevojshme për punimet e mirëmbajtjes së makinerive bujqësore
-

8. Moduli: “Përpunimi i thjeshtë i prodhimit foragjer”

Drejtimi: Bujqësi
Niveli: I
Klasa: 11

PERSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	PËRPUNIMI I THJESHTË I PRODHIMIT FORAGJER	(M-14-1433-18)
Qëllimi i modulit	Një modul që i pajis nxënësit me aftësi për të kryer procese pune të përpunimit të thjeshtë të barit të thatë dhe jonxhës si ushqim për blegtorinë.	
Kohëzgjatja e modulit	69 orë mësimorë	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar kl.10 në drejtimin mësimor “Bujqësi”.	
Rezultatet e të mësuarit (RM), përmbajtja dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi pret/korr me krah, bar të njomë dhe jonxhë. Përmbajtja</p> <ul style="list-style-type: none">– Përgatitja e kompletit të veshjes së përshtatshme.– Përgatitja e veglave për prerjen e barit dhe të jonxhës.– Përcaktimi i fushë/zonës ku do të kryhet prerja/korrja.– Transportimi i veglave në vendin e përcaktuar.– Pastrimi i fushës nga objekte të forta apo mbeturina të tjera.– Largimi i mbeturinave.– Përcaktimi i kohës së ndërhyrjes për prerje.– Kryerja e prerjes së barit të njomë dhe jonxhës.– Zbatimi i rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë transportit të veglave dhe prerjes së barit të njomë dhe jonxhës. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">– Vëzhgim me listë kontrolli. <p>Kriteret e vlerësimit: Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të përgatitë siç duhet kompletin e veshjes së përshtatshme për prerjen/korrjen e barit të njomë/jonxhës.– të përgatitë siç duhet veglat për prerjen e barit dhe të jonxhës: drapër, kosë e të tjera materiale ndihmëse.– të përcaktojë fushën/zonën ku do të kryhet prerja/korrja, sipas kriterëve të dhura.	

- të përcaktojnë saktë kohën e korrjes së jonxhës për bar të thatë – para lulëzimit.
- të transportojë me shumë kujdes veglat në vendin e përcaktuar.
- të bëjë me shumë kujdes pastrimin e fushës nga objekte të forta apo mbeturina të tjera.
- të largojë me kujdes mbeturinat nga fusha e caktuar për korrje.
- të kryejë prerjen e barit të njomë dhe të jonxhës me drapër ose me kosë.
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë transportit të veglave dhe prerjes së barit të njomë dhe jonxhës.

RM 2 Nxënësi kryen operacione pune për tharjen e barit dhe jonxhës.

Përmbajtja

- Shpërndarja e barit dhe e jonxhës së korrur.
- Kthimi i barit dhe i jonxhës.
- Mbledhja e barit dhe e jonxhës në grumbuj.
- Rishpërndarja e barit dhe e jonxhës së grumbulluar.
- Rikthimi i barit dhe i jonxhës.
- Kontrolli organoleptik i vazhdueshëm i cilësisë së barit dhe jonxhës gjatë tharjes.
- Ngarkimi përfundimtar i barit dhe jonxhës të thatë për transport.
- Zbatimi i rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë kryerjes së operacioneve të punës për tharjen e barit dhe të jonxhës.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të shpërndajë siç duhet barin dhe jonxhën e korrur duke përdorur vegla krahu si çfurk etj.
- të kthejë sipas rregullit barin dhe jonxhën.
- Të mbledhë barin dhe jonxhën në grumbuj sipas rregullit dhe në kohën e duhur.
- të rishpërndajë barin dhe jonxhën sipas rregullit dhe në kohën e duhur.
- të rikthejë barin dhe jonxhën për tharje sipas rregullit.
- të kryejë vazhdimisht kontrollin organoleptik të cilësisë së barit dhe jonxhës gjatë tharjes.
- të ngarkojë me shumë kujdes barin e thatë në mjetet e transportit.

- të zbatojë siç duhet rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë kryerjes së operacioneve të punës për tharjen e barit dhe të jonxhës.

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe për vlerësimin e nxënësve.

- Ky modul duhet të trajtohet në bazën prodhuese të shkollës ose në parcela të mbjella me pranë shkollës.
- Instruktori i praktikës duhet të përdorë sa më shumë të jetë e mundur demonstrimet konkrete për prerjen/korrjen dhe tharjen e barit të njomë dhe jonxhës.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për prerjen/korrjen dhe tharjen e barit të njomë dhe jonxhës, fillimisht në mënyrë të mbikqyrur dhe më pas në mënyrë të pavarur.
- Ata duhet të nxiten të diskutojnë në lidhje me operacionet e punës që kryhen për tharjen
- Gjatë vlerësimit të nxënësve duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike për realizimin e tharjes së barit dhe të jonxhës.
- Realizimi i pranueshëm i modulit do të konsiderohet arritja e kënaqshme e të gjitha kritereve të realizimit të specifikuar për çdo rezultat të të mësuarit.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen fermë bujqësorë, veglat, pajisjet dhe materialet e mëposhtme:
- Sipërfaqe e mbjellë me jonxhë.
 - Kosë, drapër.
 - Komplet i veshjes.
 - Manuale ose katalogje për operacionet e punës për tharjen e barit.
 - Pamje filmike të proceseve të punës gjatë korrjes, kthimit, grumbullimit, si dhe të transportit të barit të thatë dhe të jonxhës.
-

9. Moduli “Kujdesi për kafshët bujqësore”

Drejtimi: Bujqësi
Niveli: I
Klasa: 11

PERSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kod	KUJDESI PËR KAFSHËT BUJQËSORE	M-28-1136-18
Qëllimi i modulit	Një modul që i pajis nxënësit me aftësi për të kryer procese pune për pastrimin e lëkurës së trupit të kafshës, shërbime higjienike dhe klimatike në stallë, procese pune për të përgatitur ushqimet, zbatuar metodat e të ushqyerit të kafshëve, si dhe për tu kujdesur për kafshët bujqësore në ferma blegtorale.	
Kohëzgjatja e modulit	51 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar kl.10 në drejtimin mësimor “Bujqësi”.	
Rezultatet e të mësuarit (RM), përmbajtja dhe procedurat e vlerësimit	RM 1 Nxënësi pastron lëkurën e trupit të kafshës Përmbajtja <ul style="list-style-type: none">– Përgatitja e uniformës për pastrimin e lëkurës së trupit të kafshëve.– Zgjedhja e mjeteve dhe pajisjeve që përdoren për pastrimin e trupit të kafshës.– Teknika e pastrimit të lëkurës së kokës së kafshës.– Teknika e pastrimit të lëkurës së gjymtyrëve të përparme të kafshës.– Teknika e pastrimit të lëkurës së gjymtyrëve të pasme të kafshës.– Teknika e pastrimit të lëkurës së shtyllës kurrizore dhe të barkut të kafshës.– Larja dhe dezinfektimi i duarve pas pastrimit të lëkurës së kafshëve.– Zbatimi i rregullave të sigurimit teknik e të ruajtjes së mjedisit gjatë pastrimit të lëkurës së kafshëve bujqësore. Instrumentet e vlerësimit: <ul style="list-style-type: none">– Vëzhgim me listë kontrolli. Kriteret e vlerësimit: <p>Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të zgjedhë saktë mjetet dhe pajisjet që përdoren për pastrimin e trupit të kafshës nga dëmtuesit dhe parazitët e lëkurës së kafshëve;	

- të veshë uniformën për të kryer pastrimin e lëkurës së kafshës nga parazitët dhe dëmtuesit e saj;
- të kryejë pastrimin e lëkurës së kokës së kafshës sipas teknikës përkatëse.
- të kryejë pastrimin e lëkurës së gjymtyrëve të përparme të kafshës sipas teknikës përkatëse.
- të kryejë pastrimin e lëkurës së gjymtyrëve të pasme të kafshës sipas teknikës përkatëse.
- të kryejë pastrimin e lëkurës së pjesës kryesore të kafshës sipas teknikës përkatëse.
- të lajë dhe dezinfektojë duart pas pastrimit të lëkurës së kafshëve.
- të respektojë rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë pastrimit të lëkurës së trupit të kafshës.

RM 2 Nxënësi kryen pastrimin e gjirit të kafshës.

Përmbajtja

- Përcaktimi i radhës së punës për higjienën e gjirit.
- Përzgjedhja e mjeteve për pastrimin e gjirit
- Përgatitja e mjeteve për pastrimin e gjirit.
- Heqja mekanike e papastërtive të gjirit të kafshës.
- Larja e gjirit.
- Masazhimi i gjirit.
- Mbajtja e shënimeve të punëve të kryera.
- Zbatimi i masave të sigurimit teknik gjatë punës për pastrimin dhe larjen e gjirit.

Instrumentet e vlerësimit

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të rendisë sipas radhës së punës proceset për pastrimin dhe larjen e gjirit.
- të përzgjedhë saktë mjetet që nevojiten për pastrimin, larjen dhe masazhimin e gjirit.
- të përgatitëse siç duhet mjetet që nevojiten për pastrimin, larjen dhe masazhimin e gjirit.
- të bëjë pastrimin e lehtë mekanik për të hequr papastërtitë e ndryshme në gjirin e kafshës.
- të bëjë larjen e gjirit me pece dhe ujë të ngrohtë.
- të bëjë masazhimin e gjirit me pece dhe ujë të ngrohtë.
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik në punë dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë pastrimit të gjirit
- të mbajë saktë shënimet përkatëse për punën e kryer.
- të zbatojë drejt masat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë punës për pastrimin dhe larjen e gjirit.

RM 3 Nxënësi kryen shërbime higjienike dhe klimatike në stallë.

Përmbajtja

- Përgatitja e veglave dhe e mjeteve për largimin e plehut organik nga stalla.
- Përcaktimi i vendit për grumbullimin e mbeturinave organike.
- Pastrimi i vendit të hedhjes së plehut.
- Dezinfectimi i vendit të hedhjes së plehut.
- Largimi i plehut organik nga stalla.
- Transportimi i plehut organik për në plehërishte.
- Grumbullimi i urinës në depozita të posaçme.
- Hapja e dritareve për ajrimin e stallës.
- Mirëmbajtja e veglave dhe pajisjeve që përdoren për heqjen e mbeturinave organike.
- Regjistrimi i operacioneve të kryera.
- Zbatimi i rregullave të sigurimit teknik në punë dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë largimit të mbeturinave në stallë.

Instrumentet e vlerësimit

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përgatisë veglat dhe mjetet për largimin e plehut organik nga stalla.
- të largojë në kohën e duhur plehun nga stalla.
- të bëjë pastrimin e vendin e hedhjes së plehut për ruajtjen e mjedisit.
- të dezinfektojë vendin e hedhjes së plehut për ruajtjen e mjedisit.
- të transportojë në kohë dhe me mjetet e duhura plehun organik për në plehërishte.
- të bëjë grumbullimin e urinës në depozita të posaçme.
- të trajtojë urinën e grumbulluar në çisternë.
- të hapë dritaret për ajrimin e stallës.
- të mirëmbajë e veglat dhe pajisjet për heqjen e mbeturinave organike.
- të bëjë regjistrim të saktë të operacioneve të kryera.
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik në punë gjatë largimit të mbeturinave në stallë.

RM 4 Nxënësi kryen dezinfektimin e stallave dhe territoreve të fermës.

Përmbajtja

- Përcaktimi i mënyrës së dezinfektimit.

- Teknika e përdorimit të pluhurit të gëlqeres për dezinfektimin e dyshemeve të stallave.
- Teknika e përdorimit të pompës spërkatëse ose pluhurosëse për dezinfektimin kimik.
- Teknika e zhytjes në tretësirën dezinfektuese e veglave e materialeve.
- Teknika e larjes me tretësirë, me fërkim lokalet, dyshemetë, dyert, grazhdet, koritat e ujit, etj.
- Teknika e dezinfektimit të stallës, me djegie në sipërfaqe të kufizuara.
- Teknika e dezinfektimit me djegie vendin e ngordhjes së kafshëve me sëmundje ngjitëse.
- Largimi i mbeturinave.
- Shtrimi pas dezinfektimit, në stalla.
- Pastrimi i veglave, pajisjeve pas punës.
- Mbatja e evidencave dhe regjistrimet përkatëse të operacioneve që kryhen.
- Zbatimi i masave të sigurimit teknik dhe ruajtjes së mjedisit gjatë dezinfektimit të stallave dhe territoreve të fermës.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përdorë pluhur gëlqere në dyshemenë e stallës.
- të mbushë në nivelin e duhur pompën spërkatëse ose pluhurosëse me dezinfektantë kimik.
- të spërkasë ose të pluhurosë me kujdes stallën dhe territorin përreth.
- të zhysë në tretësirë dezinfektuese materialet, si kova, vegla pastrimi të kafshëve, zinxhirët, etj.
- të lajë me fërkim me tretësirë lokalet, dyshemetë, dyertë, grazhdet, koritat e ujit, etj.
- të përdorë flakëhedhësen në dezinfektimin me djegie në sipërfaqe të kufizuara të stallës.
- të dezinfektojë me djegie vendin e ngordhjes së kafshëve me sëmundje ngjitëse.
- të dezinfektojë me djegie objekte dhe materiale që nuk digjen.
- të largojë mbeturinat dhe pastrojë ambientin sipas parametrave të kërkuara higjienike.
- të shtrojë, pas dezinfektimit në stallat me çimento, shtresa e re për kafshët, me tallash dhe kashtë.
- të pastrojë si veglat dhe pajisjet pas punës.
- të kryejë pastrimin vetjak pas punës.

- të marrë masat për sigurimin e territorit pas dezinfektimit.
- të bëjë një regjistrim të saktë të operacioneve të kryera.
- të zbatojë me përpikëmeri rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë zbatimit të metodave të ndryshme për dezinfektimin e stallave dhe territoreve të fermës.

Udhëzime për zbatimin e modulit

- Ky modul duhet të trajtohet në bazën prodhuese të shkollës, në stallë, ose të organizohen vizita mësimore në ferma blegtorale pranë rajonit ku ndodhet shkolla.
- Mësuesi/instruktori duhet të përdorë sa më shumë të jetë e mundur demonstrimet konkrete të procedurave të punës për kujdesin e higjienës së trupit të kafshëve, fillimisht në mënyrë të mbikëqyrur dhe më pas në mënyrë të pavarur.
- Ata duhet të nxiten të diskutojnë në lidhje me procedurat e punës për mënyrat e mbajtjes së higjienës së kafshëve.
- Nxënësit duhet të angazhohen në punë konkrete për përdorimin sa më të mirë të veglave të punës, instrumenteve dhe pajisjeve në një fermë blegtorale.
- Mësuesi/instruktori mund të organizohen edhe vizita në ferma blegtorale të cilat mbarështojnë blegtorinë me regjim stallor.
- Instruktori i praktikës duhet të përdorë sa më shumë të jetë e mundur demonstrimet konkrete të metodave të ndryshme dhe të ruajtjes së higjienës së kafshëve.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve, duhet të vihet me tepër theksi te kontrolli i demonstrimit praktik të veprimeve nga ana e nxënësve.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, veglat, pajisjet dhe materialet e mëposhtme:
- Fermë për rritjen e kafshëve.
 - Plehërishtë dhe depozitë të urinës.
 - Makineri, pajisje dhe vegla të punës për largimin e plehut.
 - Krehër druri, furça, sfungjerë, thika të drunjtave
 - Maket gjiri, peshqirë, pece, kova uji.
 - Dezinfektant kimik (kreolinë, sodë kaustike, klor, etj).
 - Gëlqere.
 - Pompa spërkatëse, pluhurose, flakëdhënëse.
 - Komplete veshje pune për dezinfektim.
 - Mjete të tjera vizuale.
 - Manuale praktike për kujdesin ndaj kafshëve bujqësore.
 - Katalogje etj.
-

X. Përshkruesit e moduleve të praktikës profesionale me zgjedhje të detyruar

1. Moduli: “Kultivimi i luleve në mjedise të hapura”

Drejtimi: Bujqësi
Niveli: I
Klasa: 10

PERSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kodi	KULTIVIMI I LULEVE NË MJEDISE TË HAPURA	M-14-146-09
Qëllimi i modulit	Një modul praktik që i pajis nxënësit me aftësi për kultivimin e luleve dekorative në mjedise të hapura.	
Kohëzgjatja e modulit	36 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësit duhet të kenë përfunduar arsimin e detyruar	
Rezultatet e të mësuarit (RM), përmbajtja dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi prodhon fidanë lulesh për mbjellje në fushë të hapur.</p> <p>Përmbajtja</p> <ul style="list-style-type: none">– Përzgjedhja dhe përgatitja veglave dhe materialeve për prodhimin e fidanëve të luleve.– Përcaktimi i llojit të luleve për mbjellje.– Përcatimi i sasisë së farës për mbjellje.– Teknika e përgatitjes së dherishtes për mbjelljen e farës së luleve.– Teknika e përgatitjes së shtratit të mbjelljes së farës së luleve.– Teknika e mbjelljes së farës së luleve.– Mbulimi i farës së luleve.– Plehërimi dhe punimet plotësuese pas mbjelljes së farës së luleve.– Zbatimi i rregullave të sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">– Vëzhgim me listë kontrolli. <p>Kriteret e vlerësimit:</p> <p>Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të përzgjedhë saktë veglat dhe materialet për prodhimin e	

-
- fidanëve të luleve;
 - të përcaktojë llojet e luleve sipas kushteve klimatiko-tokësore;
 - të përcaktojë saktë sasinë e farës për mbjellje sipas madhësisë së sipërfaqes dhe dendësisë së bimëve;
 - të zbatojë teknikën e përgatitjes së dherishten sipas raporteve të sakta të plehut dhe dheut;
 - të përgatisë shtartin e mjelljes sipas teknikës më të përshtatshme;
 - të zbatojë me korrektësi teknikën e mbjelljes së farës së luleve;
 - të zbatojë me korrektësi teknikën e mbulimit të farës;
 - të kryejë shërbimet në farishte pas mjelljes sipas kërkesës;
 - të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes ë mjedisit gjatë prodhimit të fidanëve.

RM 2 Nxënësi kultivon me fidanë lule në mjedise të hapura.

Përmbajtja

- Përzgjedhja e veglave dhe materialeve për mbjelljen e fidanëve.
- Përcaktimi i vendit për mbjelljen e fidanëve të luleve.
- Teknika e piketimit të sipërfaqes për mbjelljen e fidanëve.
- Shkulja e fidanëve.
- Zgjedhja e fidanëve të shëndetshëm për mbjellje.
- Teknika e mbjelljes së fidanëve.
- Ujitja e lehtë e fidanëve të porsa mbjellë.
- Zbatimi i rregullave të sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë kultivimit të luleve me fidanë.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e realizimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë :

- të përzgjedhë saktë veglat dhe materialet për mbjelljen e fidanëve.
- të përcaktojë vendin për mbjelljen e fidanëve të luleve sipas kriterëve të përcaktuara;
- të piketojë sipërfaqes për mbjelljen e fidanëve sipas kërkesës;
- të shkulë me kujdes fidanët;
- të përcaktojë fidanët e shëndetshëm për mbjellje;
- të mbjellë fidanët sipas distancave të përcaktuara;
- të kryejë ujitjen së lehtë e fidanëve të porsa mbjellë sipas nevojave;
- të zbatojë drejt rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë kultivimit të luleve me fidanë.

RM 3 Nxënësi kujdeset për rritjen e bimëve pas mbjelljes.

Përmbajtja:

- Përzgjedhja e veglave dhe materialeve për kryerjen e shërbimeve pas mbjelljes së fidanëve.
- Teknika e kontrollit të zënies së fidanëve.
- Teknika e zëvendësimit të boshllëqeve.
- Teknika e ujitjes së luleve.
- Teknika e prashitjes së luleve.
- Teknika e heqjes së barërave të këqija.
- Teknika e kryerjes së plehimit plotësues.
- Teknika e krasitjes së gjelbër e bimëve.
- Zbatimi i rregullave të sigurimit teknik e të ruajtjes së mjedisit gjatë kryerjes së shërbimeve për rritjen e luleve.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e realizimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë :

- të përzgjedhë saktë veglat e dorës për kryerjen e shërbimeve pas mbjelljes së fidanëve;
- të kryejë kontrollim e zënies së fidanëve të mbjellë sipas teknikës përkatëse;
- të ujisë bimët lulore sipas nevojave specifike të tyre;
- të zëvendësojë bimët e thara me fidanë të rinj të shëndetshëm;
- të prashitë lulet me thellësinë e duhur sipas llojit të luleve;
- të bëjë plehrimin plotësues të luleve sipas kërkesave dhe dozave përkatëse;
- të shkullë dhe largojë barërat e këqija;
- të krasisë bimët gjatë vegetacionit;
- të zbatimi drejt rregullat e sigurimit teknik e të ruajtjes së mjedisit gjatë kryerjes së shërbimeve për rritjen e luleve.

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe për vlerësimin e nxënësve.

- Ky modul duhet të trajtohet në mjediset e bazës prodhuese, oborrin e shkollës e sipërmarrjet private të prodhimit të luleve e fermat pranë shkollës.
- Mësuesi instruktori mund të organizojë edhe vizita mësimore në sera ku prodhohen fidanë lulor dhe kopshte botanike dhe vende të tjera publike të zbukuruara me lule të ndryshme.
- Nxënësit duhet të përfshihen në të gjitha aspektet e kultivimit të luleve njëvjeçare, dyvjeçare dhe shumëvjeçare. Kjo duhet të përfshijë përgatitjen e tokës, mbjelljen e farës, mbjelljen e fidanëve dhe kujdesin për rritjen e tyre.
- Mësuesi i praktikës duhet të përdorë sa më shumë demonstrimet

praktike për përgatitjen e tokës për mbjellje, mbjelljen e farës, mbjelljen e fidanit dhe shërbimet pas mbjelljes. Ai duhet të nxisë fantazinë e nxënësve për ide racionale për prodhimin e luleve.

- Realizimi i pranuehëm i modulit do të konsiderohet arritja e kënaqëshme e të gjitha kriterëve të realizimit të specifikuar për çdo rezultat të të mësuarit

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, veglat, pajisjet, dhe materialet e mëposhtme:

- Sipërfaqe toke të caktuara në shkollë, fermë, qytet etj
 - Katalogë për lulet, fotografi, diapozitiva
 - Farëra të ndryshme lulore
 - Plehra organike e minerale
 - Metër-shirit
 - Piketa
 - Spango
 - Tel, lopata, bela,
 - Gërshërë krasitjeje, brisqe, sharrë etj
-

2. Moduli “Kujdesi gjatë rritjes së bletëve”

Drejtimi: Bujqësi
Niveli: I
Klasa: 10

<i>PERSHKRUESI I MODULIT</i>		
Titulli dhe kod	KUJDESI GJATË RRRITJES SË BLETËVE	M-14-147-09
Qëllimi i modulit	Një modul që i pajis nxënësit me aftësi për mirëmbajtjen, funksionimin e pajisjeve dhe mjeteve për kujdesin gjatë rritjes së bletëve dhe për marrjen e mjaltit.	
Kohëzgjatja e modulit	36 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësi duhet të ketë përfunduar arsimin e detyruar	
Rezultatet e të mësuarit (RM), përmbajtja dhe procedurat e vlerësimit	RM 1 Nxënësi kryen shërbime të thjeshta gjatë rritjes së bletëve. <i>Përmbajtja</i> <ul style="list-style-type: none">– Kryerja e punëve thjeshta në shërbimet kryesore gjatë ngrohjes dhe çeljes së vezëve.– Kryerja e punëve thjeshta në përgatitjen e ushqimit për larvat.– Kryerja e punëve thjeshta në pastrimin e zgjoit.– Kryerja e punëve thjeshta në kontrollin për sëmundjet dhe dëmtuesit e bletëve.– Kryerja e punëve thjeshta në plotësimin e nevojave të bletëve për ushqim.– Kryerja e punëve thjeshta në plotësimin e nevojave të bletëve për ujë.– Kryerja e punëve të thjeshta në vendosjes e piteve në korniza në zgjua.– Kryerja e punëve të thjeshta në kujdesjen gjatë shtimit të bletës (roihta).– Kryerja e punëve të thjeshta në grumbullimin e mizës (kapja e roit të ri).– Zbatimi i rregullave të sigurimit teknik e të ruajtjes së mjedisit gjatë rritjes së punëve të thjeshta në shërbimet për rritjen e bletëve <i>Instrumentet e vlerësimit:</i> <ul style="list-style-type: none">– Vëzhgim me listë kontrolli. <i>Kriteret e vlerësimit:</i> Nxënësi duhet të jetë i aftë:	

- të kryejë punë të thjeshta për shërbimet kryesore gjatë ngrohjes dhe çeljes së vezëve dhe rritjes së larvave;
- të kryejë punë të thjeshta për përgatitjen e ushqimit të larvave;
- të kryejë punë të thjeshta për pastrimin e zgjoit;
- të përzgjedhë vendin e ngritjes së parkut të bletëve në përshtatje me kushtet klimatike dhe burimet e ushqimit;
- të kryejë punë të thjeshta për kontrollin e zgjoit për sëmundje dhe dëmtues;
- të kryejë punë të thjeshta për përgatitjen e ushqimit artificial të bletëve sipas udhëzimeve të specialistit të rritjes së bletëve;
- të përgatisë ujin për bletët gjatë stinës së verës, në vazo e fuçi me rubinet, pjata, tava, etj.,
- të kryejë operacione ndihmëse për vendosjen e piteve në korniza në zgjua.
- të përgatisë saktë shportat dhe arkat – kurthe për grumbullimin e mizes (roit).
- të vendosë në zgjoin e parapërgatitur (roin e ri) në vendin e duhur.
- të zbatojë me korrektësi rregullat e sigurimit teknik e të ruajtjes së mjedisit gjatë kryerjes së punëve ndihmëse në shërbimet për rritjen e bletëve;

RM 2 Nxënësi përgatit veglat dhe orenditë për marrjen e mjaltit
Përmbajtja

- Përzgjedhja e veglave dhe orendive të punës për ndërhyrjet në zgjua.
- Përgatitja e veshjes speciale për ndërhyrjet në zgjua.
- Përgatitja e veglave dhe e orendive për ndërhyrje në zgjua.
- Përcaktimi i përdorimit të i veglave e orendive sipas radhës:
- Transportimi i veglave në vendin e duhur pranë zgjoit.
- Zbatimi i rregullave të sigurimit teknik e të ruajtjes së mjedisit gjatë përgatitjes së veglave e orendive për ndërhyrje në zgjua;

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përzgjedhë saktë veglat dhe orenditë për ndërhyrjet në zgjua;
- të përgatitë siç duhet veshjen speciale për ndërhyrje në zgjua;
- të përgatisë siç duhet veglat dhe orenditë e punës për

- ndërhyrje në zgjua;
- të përcaktojë saktë radhën e përdorimit të veglave dhe pajisjeve sipas llojit të ndërhyrjes në zgjua: si maskën e fytyrës, dorezat e llastikut, tymësen, levat për hapjen e zgjoit, thikat dhe pirunjtë metalik, etj;
- të transportojë në kohën dhe vendin e duhur veglat dhe orenditë e ndërhyrjes në zgjua;
- të zbatojë me korrektësi rregullat e sigurimit teknik e të ruajtjes së mjedisit gjatë kryerjes së punëve ndihmëse në shërbimet për rritjen e bletëve;

RM 3 Nxënësi kryen punë të thjeshta gjatë marrjes së mjaltit.

Përmbajtja

- Përcaktimi i veglave dhe pajisjeve për marrjen e mjaltit në zgjua.
- Përcaktimi i operacioneve për marrjen e mjaltit.
- Teknika e hapjes së zgjoit të bletës.
- Teknika e nxjerrjes së piteve nga korniza.
- Teknika e shkrirjes së dyllit.
- Teknika e grumbullimit të dyllit.
- Teknika e centrifugimit.
- Transportimi i prodhimit për depozitim.
- Ruajta e prodhimit.
- Zbatimi i rregullave të sigurimit teknik e të ruajtjes së mjedisit gjatë marrjes së mjaltit.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përcaktojë saktë veglat dhe pajisjet për marrjen e mjaltit në zgjua;
- të përcaktojë radhën e kryerjes së operacioneve për marrjen e mjaltit;
- të kryejë punë të thjeshta për hapjen e zgjoit të bletës;
- të kryejë punë të thjeshta për nxjerrjen e piteve nga korniza;
- të kryejë punë të thjeshta për shkrirjen së dyllit;
- të kryejë punë të thjeshta në grumbullimin e dyllit;
- të kryejë punë të thjeshta gjatë centrifugimit;
- të transportojë me sukses i prodhimit për depozitim;
- të kryejë punë të thjeshta të ruajtjes e prodhimit;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik e të ruajtjes së mjedisit gjatë marrjes së mjaltit.;

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe për vlerësimin e nxënësve.

- Ky modul duhet të trajtohet në mjediset për praktikantët profesionale pranë shkollës ose në park bletësh.
- Instruktori mund të organizojë vizita mësimore në park bletësh duke iu dhënë mundësi nxënësve për të vrojtuar konkretisht disa nga shërbimet që bëhen për mirërritjen e tyre.
- Instruktori i praktikës duhet të përdorë sa më shumë të jetë e mundur demonstrimet konkrete të procedurave të përdorimit sa më të mirë të veglave të punës, orendive dhe pajisjeve në një park bletësh si dhe të kryerjes së shërbimeve për rritjen e bletëve.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune të kryerjes së shërbimeve për rritjen e bletëve vetëm në mbikqyrje të instruktorit apo specialistit të rritjes së bletëve.
- Ata duhet të nxiten të diskutojnë në lidhje me proceset e punës për kryerjen e shërbimeve për rritjen e bletëve.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike për realizimin e proceseve të kryerjes së shërbimeve për rritjen e bletëve.
- Realizimi i pranueshëm i modulit do të konsiderohet arritja e kënaqshme e të gjitha kritereve të realizimit të specifikuar për çdo rezultat të të mësuarit.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, veglat, pajisjet dhe materialet e mëposhtme:
- Park për rritjen e bletëve.
 - Vegla pune, orendi dhe pajisje për të punuar me bletën.
 - Centrifugë mjalti, kova, fuçi, bidona.
 - Veshje speciale, maska për fytyrën, doreza llastiku, tymëse, etj.
 - Pite, korniza me hoje.
 - Ushqime artificiale (shurup).
 - Vazo e fuçi me rubinet, pjata, tava,
 - Mjete të tjera vizuale.
 - Video me demonstrime të ndryshme.
-

3. Moduli “Përgatitja e kompostove”

Drejtimi: Bujqësi
Niveli: I
Klasa: 10

PERSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe kod	PËRGATITJA E KOMPOSTOVE	M-14-1137-15
Qëllimi i modulit	Një modul që i pajis nxënësit me aftësi për të kryer ruajtjen e ftohtë e të ngrohtë të plehut organik të stallës, si dhe për përgatitjen e kompostove me mbeturina të ndryshme.	
Kohëzgjatja e modulit	36 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësi duhet të ketë përfunduar arsimin e detyruar	
Rezultatet e të mësuarit (RM), përmbajtja dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi përgatitet për ruajtjen e plehut organik të stallës.</p> <p>Përmbajtja</p> <ul style="list-style-type: none">– Përgatitja e uniformës së veshjes të përshtatshme për punë.– Përcaktimi i radhës së kryerjes së punëve për ruajtjen e plehut organik të stallës.– Përcaktimi i vendit për ruajtjen e plehut.– Përzgjedhja e materialeve, veglave dhe mjeteve të punës për ruajtjen e plehut.– Transportimi i mjeteve të punës në vendin e caktuar.– Grumbullimi i plehut në vendin e caktuar.– Rregullat e sigurimit teknik e të ruajtjes së mjedisit gjatë transportit të veglave, mjeteve e materialeve në vendin e caktuar për ruajtjen e plehut. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">– Vëzhgim me listë kontrolli. <p>Kriteret e vlerësimit:</p> <p>Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të veshë patjetër uniformën e punës;– të realizojë me korrektësi radhën e përgatitjes për punë;– të caktojë vendin e ruajtjes së plehut pranë një stalle ose mbeturinave bimore;– të përzgjedhë materialet dhe veglat e duhura të punës; cfurqe, bela, lopata, plehëra organikë, kashtë, plehëra qyteti;– të transportojë me kujdes veglat dhe mjetet e punës në	

-
- vendin ecaktuar;
 - të grumbullojë plehun, kashtën, mbetjet e zonës etj, në vendin e caktuar
 - të respektojë rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë përgatitjes për ruajtjen e plehut;

RM 2 Nxënësi kryen ruajtjen e ftohtë (anaerobike) të plehut të stallës

Përmbajtja

- Vendosja e plehut të stallës në kavaletë.
- Ngjeshja e kavaletit me këmbë.
- Mbulimi i kavaletit me shtresë dheu.
- Rregullat e sigurimit teknik dhe shëndetsor dhe ruajtja e mjedisit gjatë ruajtjes së ftohtë të plehut.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të vendosë plehun e stallës në kavaletë pjesë-pjesë;
- të ngjeshë kavaletin me këmbë ose me mjete të tjera;
- të mbulojë kavaletin me një shtresë dheu 5–8 cm ;
- të respektojë rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë kryerjes së ruajtjes së ftohtë të plehut;

RM 3 Nxënësi kryen ruajtjen e ngrohtë (aerobike) të plehut të stallës

Përmbajtja

- Vendosja e plehut të stallës në kavaletë pa u ngjeshur.
- Mbulimi i kavaletit.
- Rregullat e sigurimit teknik dhe shëndetsor dhe ruajtja e mjedisit gjatë ruajtjes së nxehtë të plehut

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të vendosë plehun e stallës në kavaletë pjesë-pjesë pa u ngjeshur në kushte të mira ajrimi
- të mbulojë kavaletin
- të respektojë rregullat e sigurimit teknik, shëndetsor dhe ruajtjes së mjedisit gjatë kryerjes së ruajtjes së nxehtë të plehut

RM 4 Nxënësi përgatit komposto me mbeturina bimore

Permbajtja

- Grirja e kashtës.

- Lagia e kashtës.
- Vendosja në shtresa e masës së lagur.
- Përzierja e masës me plehëra minerale ose organike.
- Vendosja e shtresave të tjera të kashtës së grirë.
- Mbulimi me shtresë dheu.
- Rregullat e sigurimit teknik, shëndetësor dhe ruajtja e mjedisit gjatë përgatitjes së kompostos me mbeturina bimore

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të grijë kashtën sipas kërkesave
- të lagë kashtën me një sasi të caktuar uji
- të vendosë në shtresë masën me trashësi 10 – 15 cm
- të përziejë masën me plehëra minerale (azotike, fosforike, potasike) ose organike
- të vendosë shtresa të tjera pjesë-pjesë deri sa të bëhet kavaleti
- të mbulojë kavaletin me shtresë dheu 5 – 8 cm
- të respektojë rregullat e sigurimit teknik dhe ruajtjes së mjedisit gjatë përgatitjes së kompostos me mbeturina bimore

RM 5 Nxënësi përgatit komposto me plehërat e zonës.

Përmbajtja

- Grumbullimi i plehërave dhe fekaleve të banesave përreth.
- Pastrimi nga materialet jo-organike.
- Përcaktimi i raportit pleh – fekale.
- Përzierja e plehërave me fekale.
- Vendosja e masës në shtresa (kavalet).
- Ngjeshja e kavaletit.
- Mbulimi me shtresë dheu.
- Rregullat e sigurimit teknik e shëndetësor dhe ruajtja e mjedisit gjatë përgatitjes së kompostos me plehërat e qytetit

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të grumbullojë plehërat dhe fekalet e banesave përreth
- të pastrojë plehun dhe mbeturinat nga materialet joorganike (qelq, gurë, lëndë plastike, metale)
- të përcaktojë raportin pleh – fekale: 60-70% pleh me 40-30% fekale

- të përziejë mirë plehun me fekale
- të vendosë masën në shtresa (kavalet) pjesë-pjesë
- të ngjeshë kavaletin
- të mbulojë me shtresë dheu 5 – 8 cm
- të respektojë rregullat e sigurimit teknik dhe ruajtjes së mjedisit gjatë përgatitjes së kompostos me plehërat e qytetit

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe për vlerësimin e nxënësve.

- Ky modul duhet të trajtohet në mjediset për praktikant profesional pranë stallave dhe mbeturinave të ndryshme bimore të rajonit.
- Instruktori i praktikës duhet të përdorë sa më shumë të jetë e mundur demonstrimet konkrete të procedurave të punës për ruajtjen e ftohtë dhe të ngrohtë të plehut të stallë si dhe të përgatitjes së kompostove me mbeturina të ndryshme.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për ruajtjen e ftohtë dhe të ngrohtë të plehut të stallë si dhe të përgatitjes së kompostove, fillimisht në mënyrë të mbikqyrur dhe më pas në mënyrë të pavarur.
- Ata duhet të nxiten të diskutojnë në lidhje me proceset e punës për ruajtjen e ftohtë dhe të ngrohtë të plehut të stallë si dhe të përgatitjes së kompostove me mbeturina të ndryshme.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike për realizimin e proceseve të punës për ruajtjen e ftohtë dhe të ngrohtë të plehut të stallë si dhe të përgatitjes së kompostove.
- Realizimi i pranueshëm i modulit do të konsiderohet arritja e kënaqshme e të gjitha kriterëve të realizimit të specifikuar për çdo rezultat të të mësuarit.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, veglat, pajisjet dhe materialet e mëposhtme:
- Mjedise të praktikës pranë stallave dhe mbeturinave të ndryshme bimore e të qytetit.
 - Kompleti i veglave, veshjes, pajisjeve dhe materialeve të nevojshme për ruajtjen e ftohtë dhe të ngrohtë të plehut të stallë dhe përgatitjen e kompostove.
 - Plehra organike.
 - Mbeturina të zonës.
-

4. Moduli “Shtimi me copa i drufrutorëve”

Drejtimi: Bujqësi

Niveli: I

Klasa: 11

PERSHKRUESI I MODULIT

Titulli dhe Kodi	SHTIMI ME COPA I DRUFRUTORËVE	M-14-149-18
Qëllimi i modulit	Një modul që aftëson nxënësit për të shtuar pemët drufrutorë me copa të thjeshta, kamza dhe përpara.	
Kohëzgjatja e modulit	68 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësi duhet të ketë përfunduar kl. 10 të drejtimit mësimor “Bujqësi”	
Rezultatet e të mësuarit (RM), përmbajtja dhe procedurat e vlerësimit	<p>RM 1 Nxënësi shton pemët frutore me anë të copave të thjeshta.</p> <p>Përmbajtja</p> <ul style="list-style-type: none">– Përzgjedhja e materialeve, veglave dhe pajisjeve për mbjelljes e copave.– Transportimi i veglave, pajisjeve e materialeve në vendin e punës.– Teknika e marrjes së copave të thjeshta nga pemët frutore mëmë.– Përcaktimi i ngastrës së copëtores për mbjelljen e copave.– Përgatitja e copëtores për mbjelljen e copave.– Kryerja e piketimit të copëtores.– Kryerja e mbjelljes së copëzave.– Ngjeshja dhe mbulimi me dhë të shkrifët.– Rregullat e sigurimit teknik dhe ruajtja e mjedisit gjatë mbjelljes së copave të pemëve frutore. <p>Instrumentet e vlerësimit:</p> <ul style="list-style-type: none">– Vëzhgim me listë kontrolli. <p>Kriteret e vlerësimit:</p> <p>Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të përzgjedhë materialet, veglat dhe pajisjet e nevojshme për mbjelljen e copave të thjeshta të pemëve frutore;– të marrë copat e thjeshta nga bimët mëmë sipas kriterëve dhe llojit të pemës frutore;– të përcaktojë ngastrën për copëtores sipas parametrave të kërkuara;– të përgatisë përgatisë për mbjellje parcelën sipas radhës së	

-
- punës: punimin, pastrim dhe plehërim etj duke iu përmbajtur kriterëve;
- të piketojë copëtoren duke ruajtur largësinë konstante midis rrjeshtave dhe midis copëzave në rrjesht;
 - të mbjellë në çdo gropë në thellësinë e caktuar copëzat;
 - të ngjeshë mirë dhe të mbulojë me dhë të shkrifët çdo copat të mbjellë.
 - të zbatojë me rigorozitet rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë mbjelljes së copëzave të pemëve frutore .

RM 2 Nxënësi shton pemët frutore me anë të kamzave.

Përmbajtja

- Përzgjedhja e materialeve, veglave dhe pajisjeve përkatëse për mbjelljes e kamzave të pemëve frutore.
- Transportimi i veglave, pajisjeve e materialeve në vendin e punës.
- Përcaktimi i ngastrës dhe përgatitja e saj për mbjelljen kamzat e pemëve.
- Kryerja e piketimit të ngastrës.
- Marrja e kamzave nga bimët e rritura.
- Kryerja e mbjelljes së kamzave.
- Ngjeshja dhe mbulimi me dhë të shkrifët.
- Rregullat e sigurimit teknik dhe ruajtja e mjedisit gjatë mbjelljes së kamzave të pemëve frutore.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përzgjedhë materialet, veglat dhe pajisjet e nevojshme për mbjelljen e kamzave të thjeshta të pemëve frutore.
- të marrë kamzat nga bimët mëmë sipas kriterëve dhe llojit të pemës frutore;
- të përcaktojë ngastrën për mbjelljen e kamzave sipas parametrave të kërkuara;
- të përgatisë ngastrën për mbjellje sipas radhës së punës: punim, pastrim dhe plehërim etj duke iu përmbajtur kriterëve;
- të piketojë ngastrën duke ruajtur largësinë konstante midis rrjeshtave dhe midis kamzave në rresht;
- të marrë kamzat nga pemët mëmë sipas kriterëve dhe llojit të pemës frutore duke zbatuar me rigorozitet teknikën e marrjes;
- të mbjellë në çdo gropë në thellësinë e caktuar kamzat;
- të ngjeshë mirë dhe të mbulojë me dhe të shkrifët çdo

- kamëz;
- të zbatojë me rigorozitet rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë mbjelljes së kamzave të pemëve frutore;

RM 3 Nxënësi shtrin përpajën e thjeshtë për rrënjëzim.

Përmbajtja

- Përzgjedhja e materialeve, veglave dhe pajisjeve për mbjelljen e përpajave për rrënjëzim.
- Transporti i e materialeve, veglave dhe pajisjeve për mbjelljen e përpajave për rrënjëzim në vendin e punës.
- Përzgjedhja e bimës ku do të merret përpaja e thjeshtë.
- Kryerja e hapjes së kanalit për mbjelljen e përpajave.
- Shtrirja e përpajës së thjeshtë në kanal.
- Ngjeshja dhe mbulimi me dhë të shkrifët.
- Vendosja e kunjit mbështetës.
- Rregullat e sigurimit teknik dhe ruajtja e mjedisit gjatë shtrirjes së përpajës për rrënjëzim.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përzgjedhë materialet, veglat dhe pajisjet përkatëse për mbjelljen e përpajave;
- të përzgjedhë bimën ku do të merret përpaja sipas karakteristikave përkatëse;
- të hapë kanalën sipas udhëzimeve për mbjelljen e përpajave;
- të vendosë përpajën në thellësinë e caktuar në kanal dhe të nxjerrë pjesën e majës jashtë;
- të mbulojë me dhe të shkrifët dhe të ngjeshë çdo përpajë;
- të vendosë kunjin pranë pjesës së dalë mbi tokë të përpajës;
- të zbatojë me rigorozitet rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë shtrirjes së përpajës së thjeshtë për rrënjëzim.

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe për vlerësimin e nxënësve

- Ky modul duhet të trajtohet në mjediset e parcelës në shkollë ose pranë saj, në ferma ku realizohet mbjellja e me pemë frutore të ndryshme.
- Instruktori i praktikës duhet të përdorë sa më shumë të jetë e mundur demonstrimet konkrete për mbjelljen e copave të thjeshta, kamzave dhe përpajave të pemëve frutore.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për shtimin e drufrutorëve me copa fillimisht në mënyrë të

mbikqyrur dhe më pas në mënyrë të pavarur.

- Ata duhet të nxiten të diskutojnë në lidhje me shtimin e pemëve frutore me copa.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike për realizimin e proceseve të punës për shtimin e pemëve frutore me copa;
- Realizimi i pranueshëm i modulit do të konsiderohet arritja e kënaqshme e të gjitha kritereve të realizimit të specifikuar për çdo rezultat të të mësuarit.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen parcela, veglat, pajisjet dhe materialet e mëposhtme:

- Parcela e mbjellë me pemë frutore të ndryshme
 - Komplet i veglave, veshjes, pajisjeve dhe materialeve të nevojshme për shtimin e pemëve frutore me copa.
 - Plehra të ndryshme organike e minerale.
 - Katalogë dhe manuale për teknikat e shtimit të pemëve frutore me copa të thjeshta.
 - Material mbjellës si copa, kamza, përpaja etj.
 - Hunj mbështetës.
-

5. Moduli “Mbjellja e fidanit të hardhisë”

Drejtimi: Bujqësi
Niveli: I
Klasa: 11

<i>PERSHKRUESI I MODULIT</i>		
Titulli dhe kodi	MBJELLJA E FIDANIT TË HARDHISË	M-14-150-18
Qëllimi i modulit	Një modul që i pajis nxënësit me aftësi për të hapur gropën, përgatitur fidanin dhe për të zbatuar teknikat e mbjelljes së fidanit të hardhisë.	
Kohëzgjatja e modulit	68 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësi duhet të ketë përfunduar kl. 10 të drejtimit mësimor “Bujqësi”	
Rezultatet e të mësuarit (RM), përmbajtja dhe procedurat e vlerësimit	RM 1 Nxënësi hap gropën për mbjelljen e fidanit. <i>Përmbajtja</i> <ul style="list-style-type: none">– Përzgjedhja e veglave dhe e pajisjeve të punës për hapjen e gropës për mbjelljen e fidanit të hardhisë.– Kontrolli fizik i veglave të punës.– Transportimi i veglave dhe materialeve të punës.– Përcaktimi i vendit për hapjen e gropave.– Piketimi i tokës për mbjelljen e fidanit të hardhisë.– Teknika e hapjes së gropës.– Zbatimi i rregullave të sigurimit teknik e të ruajtjes së mjedisit gjatë hapjes së gropave për mbjelljen e fidanit të hardhisë. <i>Instrumentet e vlerësimit:</i> <ul style="list-style-type: none">– Vëzhgim me listë kontrolli. <i>Kriteret e vlerësimit:</i> <p>Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të përzgjedhë saktë veglat e duhura të punës për hapjen e gropës: dërrasë mbjellëse, piketa, lopata, bela, hunj, lidhës, gëlqere, furçë dhe përzierje bajgë + deltinë;– të kontrollojë gjendjen fizike të veglave të punës;– të caktojë në vend të përshtatshëm për hapjen e gropës për mbjelljen e fidanit të hardhisë;– të piketojë në largësi të caktuar, sipas llojit ose kultivarit duke respektuar distancat e mbjelljes;– të hapë gropën me vegla dore duke hedhur dheun në të dy krahët e gropës sipas teknikës së duhur, si dhe duke respektuar thellësinë e hapjes;	

-
- të zbatojë me përpikmëri rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë hapjes së gropës për mbjelljen e fidanit;

RM 2 Nxënësi përgatit fidanin për mbjellje.

Përmbajtja

- Përcaktimi i llojit të kultivarit të hardhisë për mbjellje.
- Teknika e nxjerrjes së fidanit nga shtratifikimi.
- Kontrolli i përgjithshëm i fidanit.
- Zhytja e fidanit në ujë.
- Shkurtimi i rrënjëve të fidanit.
- Zhytja e rrënjëve në përzierjen bajgë-deltinë dhe ujë.
- Transportimi i fidanëve në vendin e mbjelljes
- Zbatimi i rregullave të sigurimit teknik dhe ruajtjes e mjedisit gjatë përgatitjes së fidanit për mbjellje.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përcaktojë llojin fidanit frutor për mbjellje sipas kushteve klimatiko-tokësore;
- të nxjerrë me shumë kujdes fidanët nga shtratifikimi;
- të kontrollojë sistemin rrënjor të fidanëve dhe t'i pastrojë ato;
- të zhytë fidanët në ujë për 1-2 ditë;
- të rifreskojë sistemin rrënjor duke shkurtuar rrënjët e dëmtuara;
- të zhytë sistemin rrënjor në përzierjen bajgë-deltinë dhe ujë sipas raporteve të përcaktuara;
- të transportojë fidanët me kujdes në vendin e mbjelljes;
- të respektojë rregullat e sigurimit teknik dhe ruajtjes së mjedisit gjatë përgatitjes së fidanëve për mbjellje;

RM 3 Nxënësi mbjell fidanin e hardhisë.

Përmbajtja

- Shpërndarja e plehut organik e mineral pranë gropave të hapura.
- Përzierja e dheut të sipërfaqes me pleh organo-mineral.
- Teknika e mbushjes së gropës me dheun e sipërfaqes së përgatitur.
- Teknika e përcaktimit të qendrës së gropës ku do të mbillet fidani.
- Teknika e mbjelljes së fidanit.
- Mbushja e gropës me pjesën tjetër të dheut.
- Teknika e lidhjes së fidanit.

- Zbatimi i rregullave të sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë kryerjes së mbjelljes së fidanit të hardhisë.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli.

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të shpërndarjë plehun organik dhe mineral pranë gropa të hapura sipas sasisë së nevojshme.
- të përzierjë në mënyrë të njëtrajtshme dheu e sipërfaqes me plehrat organo-minerale;
- të kryejë mbushjes së gropës me dheun e sipërfaqes së përgatitur në 2/3 e thellësisë së saj;
- të përcaktojë qendrën e gropës ku do të mbillet fidani me përdorimin e dërrasës mbjellëse dhe ngulja e hurit në thellësi të gropës;
- të mbjelljë fidanin sipas teknikës së mbjelljes së fidanëve frutorë;
- të mbushë gropë me pjesën tjetër të dheut duke lënë pikën e shartimit 7-8 cm mbi rrafshin e tokës
- të lidhë fidanin me hurin në formë tete pak të lirë;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë kryerjes së mbjelljes së fidanëve frutorë;

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe për vlerësimin e nxënësve.

- Ky modul duhet të trajtohet në mjediset për praktikat profesionale pranë shkollës ose jashtë saj.
- Instruktori i praktikës duhet të përdorë sa më shumë të jetë e mundur demonstrimet konkrete të metodave të ndryshme të mbjelljes së fidanë ve frutorë.
- Të diskutohen metoda për teknikën më të përshtashme të mbjelljes së fidanëve frutorë.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për të hapjen e gropës, përgatitjen fidanit dhe mbjelljen e tij, fillimisht në mënyrë të mbikqyrur dhe më pas në mënyrë të pavarur.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike për realizimin e proceseve të punës për të kryerjen e mbjelljes së fidanit të hardhisë.
- Realizimi i pranueshëm i modulit do të konsiderohet arritja e kënaqshme e të gjitha kriterëve të realizimit të specifikuar për çdo rezultat të të mësuarit.

Kushtet e domosdoshme për realizimin e modulit

- Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, veglat, pajisjet dhe materialet e mëposhtme:
- Sipërfaqe toke.
 - Fidanë hardhie.
-

-
- Vegla të punës për hapjen e gropës dhe mbjelljen e fidanëve.
 - Dërrasa mbjellëse.
 - Lidhëse
 - Hunj
 - Piketa
 - Gëlqere
 - Bajgë, deltinë
 - Gërshërë krasittëse etj
-

6. Moduli “Mjelja e kafshëve bujqësore”

Drejtimi: Bujqësi
Niveli: I
Klasa: 11

<i>PËRSHKRUESI I MODULIT</i>		
Titulli dhe kodi	MJELJA E KAFSHËVE BUJQËSORE	M-28-1138-18
Qëllimi i modulit	Një modul që i pajis nxënësit me aftësi për të zbatuar teknikat e mjeljes së kafshëve bujqësore me dorë dhe me mjelëse mekanike.	
Kohëzgjatja e modulit	68 orë mësimore	
Niveli i parapëlqyer për pranim	Nxënësi duhet të ketë përfunduar kl. 10 të drejtimit mësimor “Bujqësi”	
Rezultatet e të mësuarit (RM), përmbajtja dhe procedurat e vlerësimit	RM 1 Nxënësi kryen përgatitjet për mjeljen e kafshëve bujqësore <i>Përmbajtja</i> <ul style="list-style-type: none">– Përgatitja e kompletit të veshjes së përshtatshme.– Sigurimi i higjienës personale.– Pastrimi dhe dezinfektimi i mjeteve dhe pajisjeve të mjeljes së kafshëve bujqësore.– Pastrimi i aparatit të mjeljes mekanike të kafshëve bujqësore.– Pastrimi i gjirit të lopës para mjeljes.– Rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë përgatitjes për mjeljen e kafshëve bujqësore. <i>Instrumentet e vlerësimit:</i> <ul style="list-style-type: none">– Vëzhgim me listë kontrolli. <i>Kriteret e vlerësimit:</i> <p>Nxënësi duhet të jetë i aftë:</p> <ul style="list-style-type: none">– të realizojë me korrektësi radhën e përgatitjes për punë;– të veshë rroba të pastra për punë;– të lajë duart me ujë të ngrohtë e sapun për të siguruar higjienën personale;– të lajë bidonat, kovat dhe gotat mjelëse me ujë të ngrohtë dhe pluhur larës;– të shpëlajë me ujë të rrjedhshëm bidonat dhe gotat mjelëse dhe t’i kullojë mirë ato;– të pastrojë gjirin e lopës me pece të lagur, me ujë të ngrohtë;	

-
- të fshijë gjirin e lopës me pece të thatë duke e fërkuar lehtë
 - të zbatojë me rigorozitet rregullat e sigurimit teknik gjatë përgatitjes për mjelje si dhe të sigurojë qetësi në stallë;

RM 2 Nxënësi kryen mjeljen me dorë të kafshëve bujqësore.

Përmbajtja

- Përzgjedhja e pajisjeve dhe enëve për mjeljen e kafshëve.
- Vendosja e kafshës në pozicion të përshtatshëm për mjelje.
- Realizimi i së kafshëve bujqësore.
- Transportimi i qumështit në dhomën e përpunimit.
- Pastrimi i enëve pas mjelës së kafshës.
- Larja e duarve pas mbarimit të procesit të mjeljes me dorë të kafshëve bujqësore.
- Rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë mjeljes me dorë të kafshëve bujqësore.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të përzgjedhë saktë pajisjet dhe enët për mjeljen e kafshëve;
- të vendosë kafshën në pozicion e duhur për mjelje;
- të realizojë mjeljen e kafshëve bujqësore sipas llojit të kafshës dhe madhësisë së papilave;
- të transportimi qumështin në dhomën e përpunimit të shoqëruar me rregulla të rrepta higjiene;
- të shënojë sasinë në litër të qumështit të mjelë nga kafshët;
- të lajë me ujë të ngrohtë dhe solucion larës enët e qumështit pas mjelës së kafshës;
- të lajë duart pas mbarimit të procesit të mjeljes me dorë të kafshëve bujqësore;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë mjeljes me dorë të kafshëve bujqësore;

RM 3 Nxënësi kryen mjeljen mekanike të kafshëve bujqësore.

Përmbajtja

- Kontrolli i aparatit mjelës.
- Pastrimi i gjirit para mjeljes.
- Vendosja e gotave mjelëse në thithat e gjirit.
- Vënia në punë e aparatit mekanik të mjeljes.
- Vrojtimi i daljes së qumështit.
- Heqja nga puna e aparatit mjelës.
- Heqja e gotave mjelëse nga thithat.
- Fërkimi i gjirit dhe shtrydhja e pikave të fundit.
- Transportimi i qumështin në dhomën e përpunimit.

- Pastrimi i enëve dhe i aparatit mjelës.
- Rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë mjeljes mekanike të kafshëve.

Instrumentet e vlerësimit:

- Vëzhgim me listë kontrolli

Kriteret e vlerësimit:

Nxënësi duhet të jetë i aftë:

- të kontrollojë aparatit mjelës sipas kriterëve të punës;
- të bëjë pastrimin e gjirit të kafshës para mjeljes;
- të vendosë gotat mjelëse me saktësinë thithat e gjirit duke vënë aparatit në pozicionin e duhur;
- të vendosë në gjendje pune aparatit mjelës;
- të vrojtojë e kontrollojë daljen e qumështit derisa të përfundojë mjelja;
- të bëjë ndalimin e punës së aparatit mjelës, në momentin e përfundimit të mjeljes;
- të heqë gotat mjelëse me kujdes, nga thithat e gjirit të kafshës;
- të fërkojë me pece të pastër gjirin dhe të shtydhë pikat e fundit;
- të transportojë me kujdes qumështin në dhomën e përpunimit;
- të pastrojë, siç duhet, enët dhe aparatit mjelës;
- të zbatojë rregullat e sigurimit teknik dhe të ruajtjes së mjedisit gjatë mjeljes mekanike të kafshëve bujqësore;

Udhëzime për zbatimin e modulit dhe për vlerësimin e nxënësve.

- Ky modul duhet të trajtohet në mjediset për fermën blegtorale të shkollës ose pranë saj, por rekomandohet të organizohen edhe vizita në ferma blegtorale private ku aplikohen teknikat pe lartshënuara të punës.
- Instruktori i praktikës duhet të përdorë sa më shumë të jetë e mundur demonstrimet konkrete të metodave të ndryshme të mjeljes me dorë dhe me aparat mekanik të kafshëve bujqësore.
- Nxënësit, nxiten të diskutojnë mbi metodat e mjeljes së kafshëve bujqësore.
- Nxënësit duhet të angazhohen në veprimtari konkrete pune për të kryer mjeljen e tyre, si dhe për pastimin, dezinfektimin dhe mirëmbajtjen e orendive dhe veglave të punës, fillimisht në mënyrë të mbikqyrur dhe më pas në mënyrë të pavarur.
- Gjatë vlerësimit të nxënësve duhet të vihet theksi te verifikimi i shkallës së arritjes së shprehive praktike për realizimin e proceseve të punës për të kryerjen e mjeljes së kafshëve me me dorë dhe aparat mekanik të mjeljes.
- Realizimi i pranueshëm i modulit do të konsiderohet arritja e kënaqshme e të gjitha kriterëve të realizimit të specifikuar për

çdo rezultat të të mësuarit.

**Kushtet e
e domosdoshme
për realizimin e
modulit**

Për realizimin si duhet të modulit është e domosdoshme të sigurohen mjediset, veglat, pajisjet dhe materialet e mëposhtme:

- Fermë me kafshë të llojeve të ndryshme.
- Dezinfektantë.
- Peshqire, sapun, kova uji.
- Mjete për fiksimin e kafshës.
- Aparat mjelës.
- Kompleti i veglave, pajisjeve dhe materialeve të nevojshme për mjeljen mekanike ndihmëse.
- Kompleti i veshjes.
- Manuale ose katalogje për mjeljen e kafshëve.
- Fotografi me pamje të punëve të ndryshme gjatë mjeljes me dorë dhe të mekanizuar të kafshëve bujqësore.
- Pamje filmike të proceseve të punës gjatë kryerjes së mjeljes me dorë e në mënyrë të mekanizuar të kafshëve bujqësore.
